

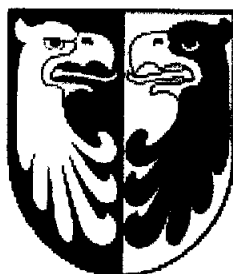
Załącznik do:

Uchwały Nr LXI/1019/05

Rady Gminy Raszyn

z dnia 19 grudnia 2005r.

**STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY RASZYN
na lata 2005-2010**

PRZEWODNICZĄCY RADY

Krzysztof Derda

PAŹDZIERNIK 2005

SPIS TREŚCI

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	3
1.1. TŁO I PRZYCZYNY	4
1.2. WARTOŚCI I DEFINICJE	5
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU	9
1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	12
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	20
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	21
2.2. DEMOGRAFIA	22
2.3. PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	24
2.4. KWESTIA DZIECKA	30
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH	34
2.6. ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W GMINIE	41
2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI	43
2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	47
2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY	47
2.10. ANALIZA SWOT	52
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	59
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	63
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	65
3.1. MISJA	66
3.2. CELE STRATEGICZNE	67
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII	77
4. UWAGI KOŃCOWE	82

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17.1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, na którym kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego.

W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002-2006”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Polska zgłosiła gotowość przystąpienia do programu, w efekcie czego podjęła prace nad przygotowaniem Memorandum w sprawie Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum – JIM), Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej. Powołany przez Prezesa Rady Ministrów w roku 2003 Zespół Zadaniowy do spraw Reintegracji Społecznej opracował dokument pt.: „Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski”. Autorzy tego dokumentu podjęli próbę dokonania całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce, wskazania priorytetowych problemów oraz dobrych praktyk na rzecz inkluzji osób i grup.

Opracowując lokalną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu.

Wspomniane dokumenty to przede wszystkim:

- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004-2006 oraz załączenia do Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013,
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego,
- Sektorowy Program Operacyjny Rozwoju Zasobów Ludzkich.

1.2. WARTOŚCI I DEFINICJE

„Wartość” to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądanego, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich eliminuje (odrzuca jako złe, czyli traktuje je jako „antywartości”), inne pozostawia i hierarchizuje

według przypisywanej im ważności. Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Według Stefana Nowaka przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych różnych szczebli w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, a także ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych oraz tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest wprowadzony przez Stanisława Ossowskiego podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.

3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skutecznego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najuboższych;

- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie zagrożeń społecznych z wyprzedzeniem;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia. Jan Danecki w publikacji „Kwestie społeczne – istota, źródła, zarys diagnozy” przyjmuje, że źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa, w mechanizmach życia zbiorowego i mogą być – jak każdy problem społeczny – ograniczane i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skalę ogólnopolską czy międzynarodową.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych i kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa;
- gwałtowna zmiana społeczna;
- opóźnienia kulturowe;

- przemiany gospodarze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania;
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych;
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych;
- dysfunkcjonalność instytucji społecznych;
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk;
- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna;
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych;
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

Funkcjonujące w środowisku lokalnym kwestie i problemy społeczne prowadzą do wykluczenia społecznego, czyli sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Środkiem umożliwiającym przeciwdziałanie tej sytuacji jest integracja społeczna oparta na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności.

Podjęmowane w tym celu działania wspólnotowe służą budowie społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej. W społeczeństwie tym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpoczynać każdy rodzaj oferowanej pomocy.

1.3. STRUKTURA DOKUMENTU

Strategie rozwiązywania problemów społecznych to względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk), występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie.

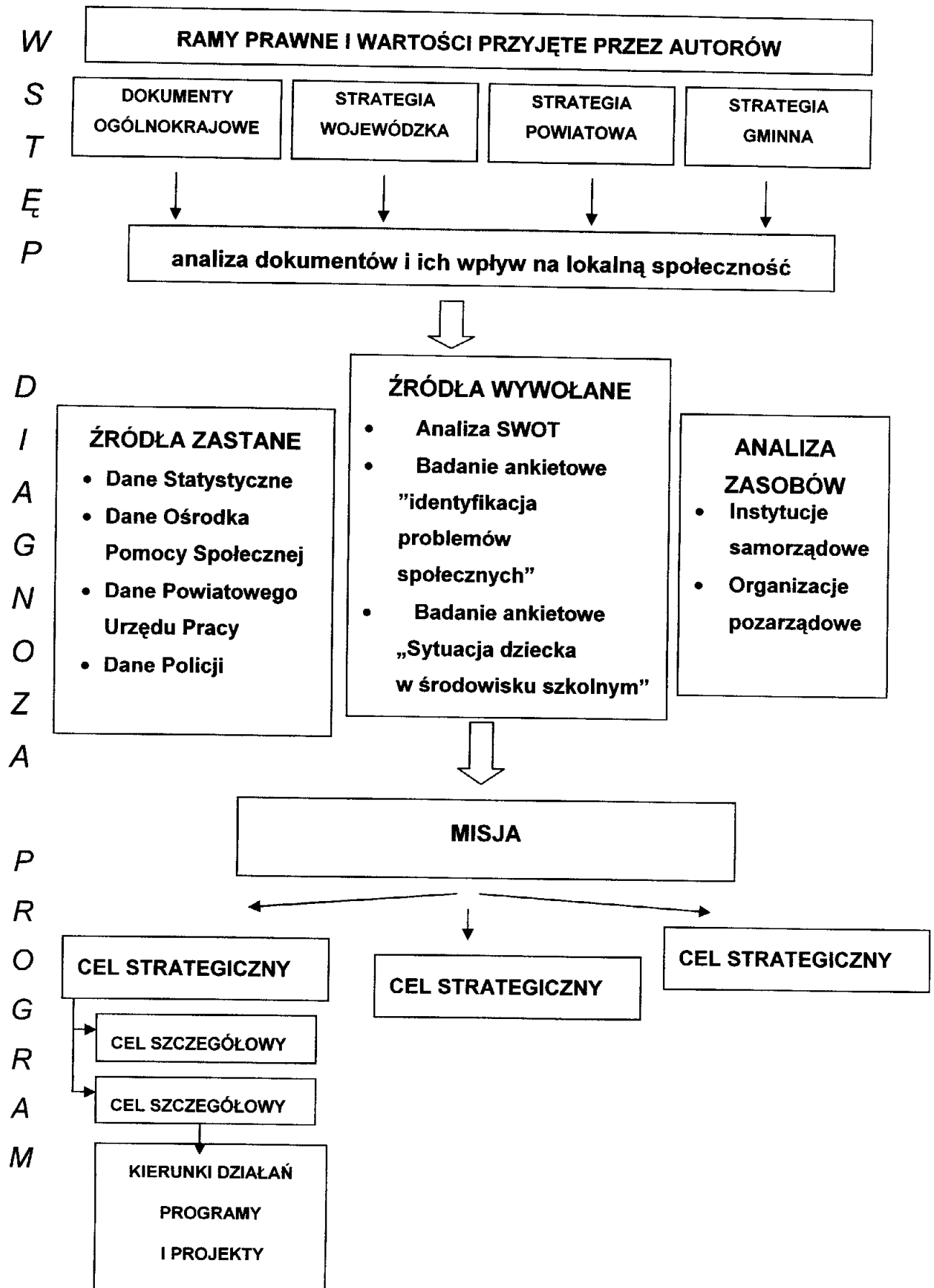

Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

W oparciu o uzyskane od władz lokalnych informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

1.4.1. NARODOWY PLAN ROZWOJU NA LATA 2007-2013

Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 jest kompleksowym programem rozwoju społeczno-gospodarczego Polski. Przygotowanie i realizacja NPR ma spowodować skuteczne włączenie Polski w kształtowanie Unii Europejskiej, której jednym z konstytucyjnych fundamentów jest zasada spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Obecność Polski w Unii Europejskiej stwarza naszemu krajowi ogromną szansę na zmniejszenie dystansu do najwyżej rozwiniętych społeczeństw.

Narodowy Plan Rozwoju (NPR) na lata 2007-2013 spaja wszystkie przedsięwzięcia o charakterze rozwojowym. Jest on koncepcją modernizacji polskiej gospodarki oraz propozycją takich zmian instytucjonalnych, które umożliwią tę modernizację. Wstępny projekt Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013 został przyjęty przez Radę Ministrów 11 stycznia 2005 r.

Misją NPR jest podjęcie i uruchomienie przedsięwzięć, które zapewnią wysoki wzrost gospodarczy, spowodują umocnienie konkurencyjności regionów i przedsiębiorstw oraz przyczynią się do wzrostu zatrudnienia przy zapewnieniu wyższego poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

W Narodowym Planie Rozwoju zawarto główne zasady sprzyjające realizacji podstawowych wartości. Są nimi:

- pomocniczość państwa, czyli umacnianie samorządności terytorialnej i budowa społeczeństwa obywatelskiego z zachowaniem autonomii i partnerstwa w relacjach między administracją państwową oraz strukturami samorządowymi i pozarządowymi;

- uznanie wykształcenia, wiedzy, informacji i kultury za fundament społeczno-gospodarczego rozwoju;
- polityka prorodzinna, która przyczynia się do wyższego poziomu dzietności, gwarantuje prawidłowy rozwój dzieci i promuje partnerski model rodziny;
- ochrona rynku i konkurencji;
- zapewnienie równego dostępu do sądów i ochrony konstytucyjnych praw;
- dialog obywatelski i partnerstwo społeczne;
- kształtowanie partnerskich relacji Polski z państwami demokratycznymi oraz jej uczestnictwo w globalnej polityce i gospodarce.

Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 formułuje trzy cele strategiczne:

1. Utrzymanie kraju na ścieżce wysokiego tempa wzrostu gospodarczego.

Polska gospodarka charakteryzuje się znaczącym potencjałem rozwojowym, ale też szeregiem strukturalnych zapóźnień i deficytów. Zagroženiem jest na przykład wysoki i szybko rosnący poziom zadłużenia państwa. Rozwiązywanie zasadniczych problemów gospodarczych i społecznych będzie możliwe jedynie pod warunkiem utrzymania wysokiego poziomu wzrostu gospodarczego.

2. Wzmocnienie konkurencyjności regionów i przedsiębiorstw oraz wzrost zatrudnienia.

W 2004 r. polska gospodarka wyszła z okresu stagnacji i spowolnionego tempa wzrostu gospodarczego. Można przewidywać, że tempo wzrostu gospodarczego zbliży się do poziomu 6 procent. Właśnie teraz niezbędne staje się podejmowanie procedur i uruchamianie przedsięwzięć, które umocnią mikroekonomiczne fundamenty gospodarki oraz utrwalą tendencję wzrostową.

3. Podniesienie poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Transformacja ustrojowa w latach 1989-2004 wiązała się z występowaniem negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych. Wysokie bezrobocie, pogłębiające i poszerzające się ubóstwo, wykluczenie społeczne, dezintegracja społeczna, marginalizacja wielu wspólnot lokalnych i peryferyzacja niektórych regionów stanowią zagrożenie i przeszkodę w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz stają się źródłem konfliktów społecznych. Jednocześnie zjawiska te ograniczają potencjał rozwojowy gospodarki i możliwości awansu cywilizacyjnego. Stąd rozwój społeczno-gospodarczy musi respektować m.in. zasadę zrównoważonego rozwoju.

Miarami realizacji tego celu będą: zróżnicowanie poziomu dochodów i rozwoju regionalnego oraz dostępność komunikacyjna do regionów peryferyjnych.

Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 jest kontynuacją obowiązującego obecnie planu na lata 2004-2006.

1.4.2. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Wynikają również z założeń w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei. Polska w pełni zaakceptowała ich zasadność, co zostało oficjalnie potwierdzone poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich w marcu 2000 roku. Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim;
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;
- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwiania dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu objęcia kobiet i dzieci programami zdrowia publicznego.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną;
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

1.4.3. KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych wymaga oczywiście poniesienia określonych kosztów, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka zawartych w prawie międzynarodowym i krajowym. Należy więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych. Ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone;
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia;
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia osób korzystających z usług społecznych, świadczonych zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz odpowiednie charytatywne instytucje kościołów i związków wyznaniowych. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami. W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy;
- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmą się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, a następnie zrealizują ich założenia.

1.4.4. WOJEWÓDZKA STRATEGIA ROZWOJU

Ważnym dokumentem, który należy wziąć pod uwagę konstruując strategiczne cele i kierunki rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Raszyn, jest Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego.

Do generalnych celów długookresowych strategii województwa mazowieckiego zaliczono:

- zwiększenie konkurencyjności metropolii warszawskiej i regionu w układzie europejskim i globalnym,
- przeciwdziałanie nadmiernym, społecznie nieakceptowanym dysproporcjom w poziomie rozwoju gospodarczego i warunków życia ludności,
- poprawa jakości środowiska przyrodniczego Mazowsza,
- wydłużenie trwania życia mieszkańców Województwa Mazowieckiego poprzez zmianę stylu życia oraz poprzez zmniejszenie rozpowszechniania chorób cywilizacyjnych i uzależnień,
- ukształtowanie tożsamości kulturowej regionu,
- bardziej efektywne wykorzystanie przestrzeni.

Natomiast do celów średniookresowych zaliczono:

- wzmacnianie mechanizmów dyfuzji procesów rozwojowych z aglomeracji warszawskiej na otoczenie regionalne,
- przyspieszenie procesu rozwoju społeczno-gospodarczego opartego na wiedzy i innowacjach,
- wzmocnienie istniejących i stymulowanie rozwoju nowych funkcji metropolitalnych Warszawy,
- aktywizacja i modernizacja obszarów poza metropolitalnych, służąca likwidacji zapóźnień cywilizacyjnych i poprawie dochodów oraz warunków życia ludności,
- przeciwdziałanie degradacji i rewaloryzacja środowiska przyrodniczego,

- poprawa stanu zdrowia mieszkańców Województwa Mazowieckiego,
- wzmocnienie regionalnych więzi kulturowo-społecznych mieszkańców Województwa Mazowieckiego.

Powyższe cele są najistotniejszymi w aspekcie perspektywicznego kreowania wojewódzkiej polityki społecznej (rozumianej jako działania zmierzającego do poprawy warunków życia ludności i coraz pełniejszego zaspokojenia ich potrzeb), w tym i pomocy społecznej, (która jako instytucja polityki społecznej państwa ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych).

1.4.5. STRATEGIA ROZWOJU POWIATU PRUSZKOWSKIEGO

Strategia Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego do roku 2025, jest dokumentem stworzonym w celu podejmowania działań prowadzących do systematycznej poprawy warunków życia w Powiecie Pruszkowskim i sprostania wyzwaniom przyszłości. Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju powiatu wymaga planowania strategicznego, które łączy problematykę społeczną, ekologiczną, gospodarczą i przestrzenną.

Misję strategii określono następująco: „Powiat pruszkowski w 2025 roku to: region dobrze wykorzystujący rentę położenia wzdłuż tras komunikacyjnych i bliskość warszawy, sprawnie kreujący funkcje gospodarcze, logistyczne i tranzytowe, doskonałą funkcje rekreacyjne i sportowe, przyjazny dla osadnictwa i przedsiębiorczości, zabiegający o wysoki poziom kultury, oświaty i usług zdrowotnych, wyróżniający się wysokim poziomem współpracy regionalnej, aktywności ekologicznej i obywatelskiej”.

Dla realizacji misji wyznaczono cele strategiczne, operacyjne oraz zadania w poszczególnych sferach życia społeczno-gospodarczego. Jeden celów odnosi się do polityki społecznej:

- **Poprawa stanu bezpieczeństwa, ochrony zdrowia i pomocy społecznej:**
  - Wzrost bezpieczeństwa ludzi i mienia,
  - Restrukturyzacja i modernizacja bazy lokalowej SPZOZ,
  - Rozbudowa i modernizacja bazy lokalowej jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
  - Wsparcie dla rodzin i osób w kryzysie,
  - Poprawa sytuacji osób niepełnosprawnych,
  - Przeciwdziałanie marginalizacji grup społecznych.

Za realizację powyższych celów dla powiatu odpowiedzialne jest także miasto Pruszków. Dlatego istotne jest, by cele i planowane zadania w dokumencie strategicznym dotyczącym rozwiązywania problemów społecznych gminy kooperowały z celami i zadaniami sformułowanymi w Strategii Rozwoju Powiatu.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Raszyn jest gminą wiejską położoną w obszarze środkowego Mazowsza, w centralnej części województwa mazowieckiego. Zajmuje powierzchnię 44 km² i liczy 19.302 mieszkańców, z czego 7.112 osób mieszka w Raszynie.

Gmina Raszyn jest jedną z kilku jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu pruszkowskiego. Do gminy, oprócz Raszyna, należą następujące sołectwa: Dawidy, Dawidy Bankowe, Falenty, Falenty Duże, Falenty Nowe, Janki, Jaworowa, Laszczki, Łady, Podolszyn Nowy, Puchały, Rybie, Nowe Grocholice, Sękocin Nowy, Sękocin Stary, Sękocin Las, Słomin i Wypędy. W podziale fizycznogeograficznym gmina leży na Nizinie Środkowomazowieckiej, w granicach Kotliny Warszawskiej. Na jej terenie znajduje się rezerwat faunistyczny „Stawy Raszyńskie” – kompleks zbiorników wodnych, obejmujący 11 stawów hodowlanych.

Nazwa Raszyn (w średniowieczu brzmiała Raszyniec, Raszyńce) pochodzi od nazwy osobowej Rasza. Tereny dzisiejszej gminy zamieszkane były od czasów starożytnych. Świadczą o tym liczne stanowiska archeologiczne z różnych okresów począwszy od IX wieku p.n.e. (cmentarzyska ciałopalne należące do ludności kultur grobów kloszowych i łużyckiej oraz osada hutnicza w Falentach). Najstarsze, zachowane dokumenty pisane z terenu gminy pochodzą z przełomu XIV i XV wieku. W 1549 roku Raszyn otrzymał prawa miejskie (niezrealizowane). Do najbardziej znanych wydarzeń w nowożytnej historii regionu należą bitwy stoczone pod Raszynem w 1794 (wojska Tadeusza Kościuszki broniły się przed armią prusko-rosyjską) i 1809 roku (wojska dowodzone przez księcia Józefa Poniatowskiego zatrzymały dwukrotnie liczniejszy korpus austriacki). W latach 1914-15 omawiany teren był miejscem walk rosyjsko-niemieckich, w wyniku których ucierpiało wiele budynków (m.in. kościoł w Raszynie). Podczas drugiej wojny światowej, w pobliskich Falentach Niemcy utworzyli ośrodek wypoczynkowy oraz zorganizowali obóz pracy dla Żydów. W roku 1943 teren między stawami raszyńskimi był miejscem licznych egzekucji. Po wojnie obszar dzisiejszej gminy wcielono do Powiatu Piaseczno (lata 1952-75). Od 1998 roku Raszyn należy do Powiatu pruszkowskiego.

Do najbardziej interesujących obiektów architektonicznych w gminie należą: Pałac i park w Falentach (z 1 połowy XVII wieku), murowany kościół barokowy w Raszynie oraz Pałac i park w Dawidach.

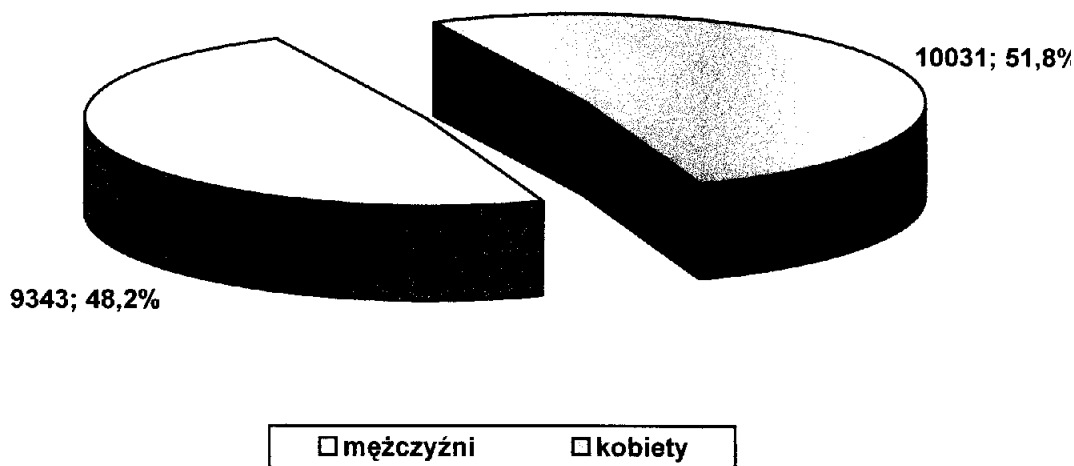
Na terenie gminy Raszyn znajdują się 3.352 podmioty gospodarcze prywatne i 120 podmiotów publicznych. Jest tu pięć przedszkoli, do których uczęszcza 321 dzieci, trzy szkoły podstawowe, w których uczy się 1.539 uczniów oraz jedno gimnazjum, do którego uczęszcza 620 uczniów.

Mieszkańcy gminy Raszyn mają zapewnioną opiekę zdrowotną w jednej przychodni zdrowia oraz dwóch gabinetach prywatnych.

2.2. DEMOGRAFIA

Poniżej prezentujemy sytuację demograficzną gminy Raszyn.

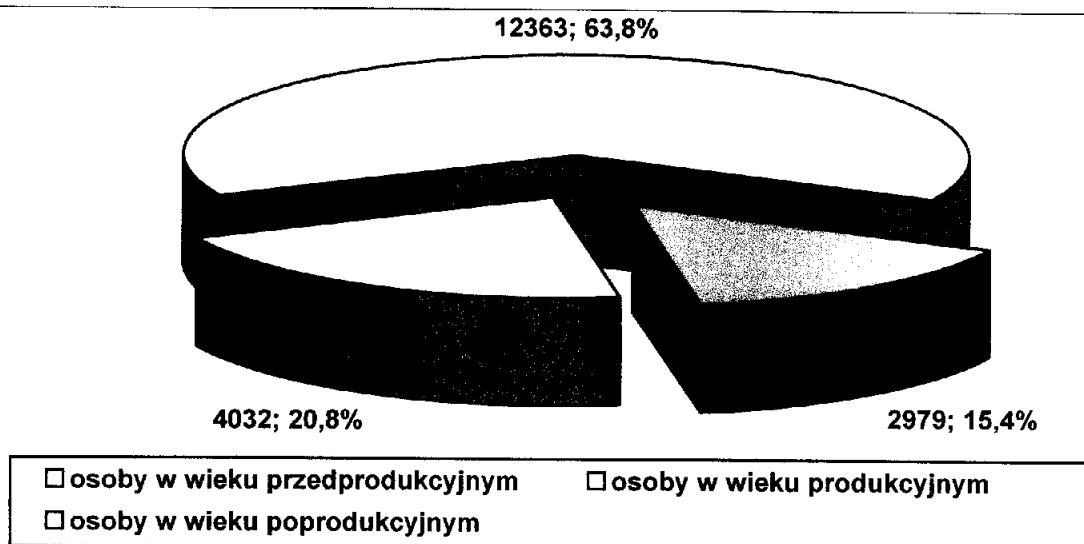
Ludność gminy Raszyn w 2004 roku

Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 31 grudnia 2004 roku, gminę Raszyn zamieszkiwały 19.374 osoby, w tym 9.343 mężczyzn i 10.031 kobiet. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 440 osób na 1 km² i był niższy od średniej dla powiatu (585 osób na km²) oraz trzy razy wyższy od średniej z województwa (145 osób na km²). Na 100 mężczyzn przypadało 107 kobiet.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Raszyn w 2004 roku

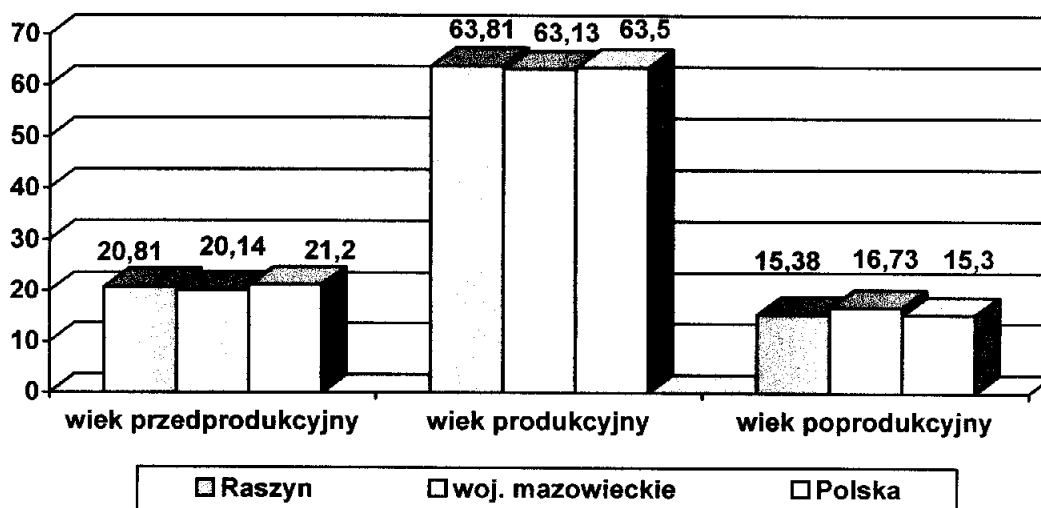

Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Z końcem 2004 roku teren gminy Raszyn zamieszkiwały 19.374 osoby, z czego 20,8 procent stanowiły dzieci i młodzież, 63,8 procent ludności osiągnęło wiek produkcyjny, a 15,4 procent wiek poprodukcyjny. Strukturę wiekową mieszkańców charakteryzował wyższy procent osób w wieku przedprodukcyjnym i niższy procent osób w wieku poprodukcyjnym.

W stosunku do roku 2003 zanotowano spadek urodzeń liczby dzieci (o 26). Przyrost naturalny wyniósł 24 i był niższy o 20 w porównaniu z rokiem poprzednim.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Raszyn na dzień 31.12.2004 roku w porównaniu z województwem i krajem (w procentach)

Badania własne Centrum AV

Analizując strukturę wiekową mieszkańców gminy Raszyn należy stwierdzić, że jest ona porównywalna zarówno z województwem mazowieckim, jak i strukturą demograficzną całej Polski. Z danych procentowych wynika, iż struktura wiekowa ludności gminy jest korzystna, co przejawia się w większej liczbie osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z osobami w wieku poprodukcyjnym. Według prognoz GUS w niedalekiej przyszłości będziemy mieli do czynienia ze starzejącym się społeczeństwem, co wynika z malejącej dzietności rodzin oraz wydłużaniem się przeciętnego okresu życia. Zakłada się również, że na kształtowanie się procesów demograficznych istotny wpływ będzie miała migracja, w szczególności związana z zatrudnieniem.

2.3. PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1). Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. (art. 3. 1).

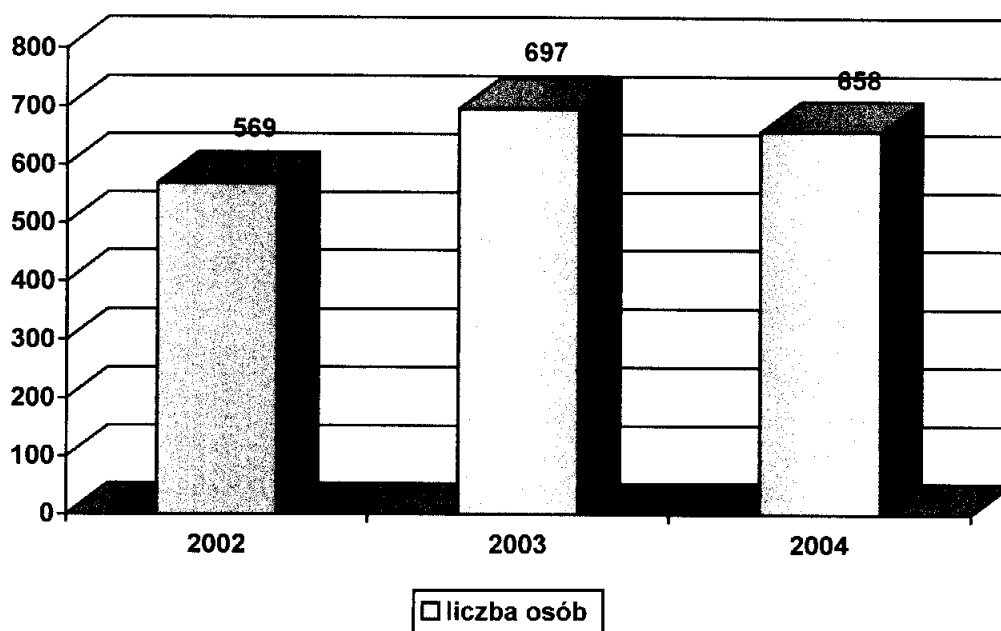
Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze; 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy odpowiedzialny jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych);
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

W gminie Raszyn na przestrzeni lat 2002-2004 odnotowano znaczny wzrost (2003 r.), a następnie spadek (2004 r.) liczby osób objętych pomocą społeczną.

Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2002–2004 wg przyznanych decyzji administracyjnych

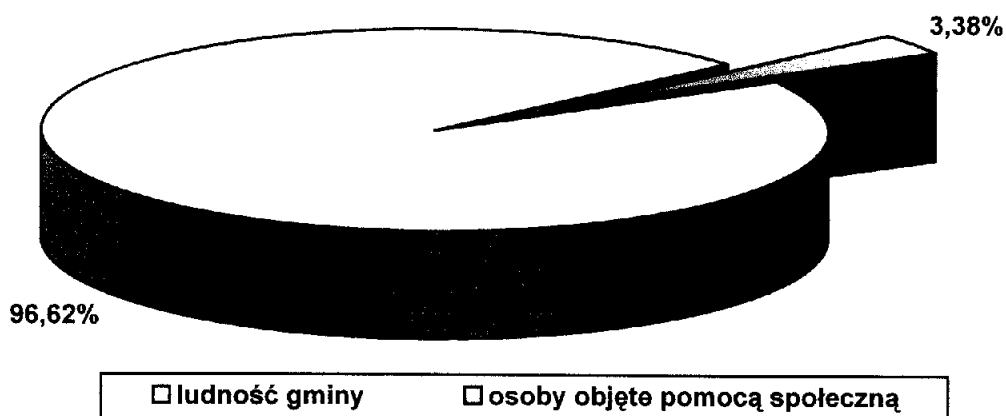

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raszynie.

Ogółem na przestrzeni lat 2002-2004 pomocą społeczną w gminie Raszyn objęto następującą liczbę osób: 2002 r. — 569, 2003 r. — 697, 2004 r. — 658.

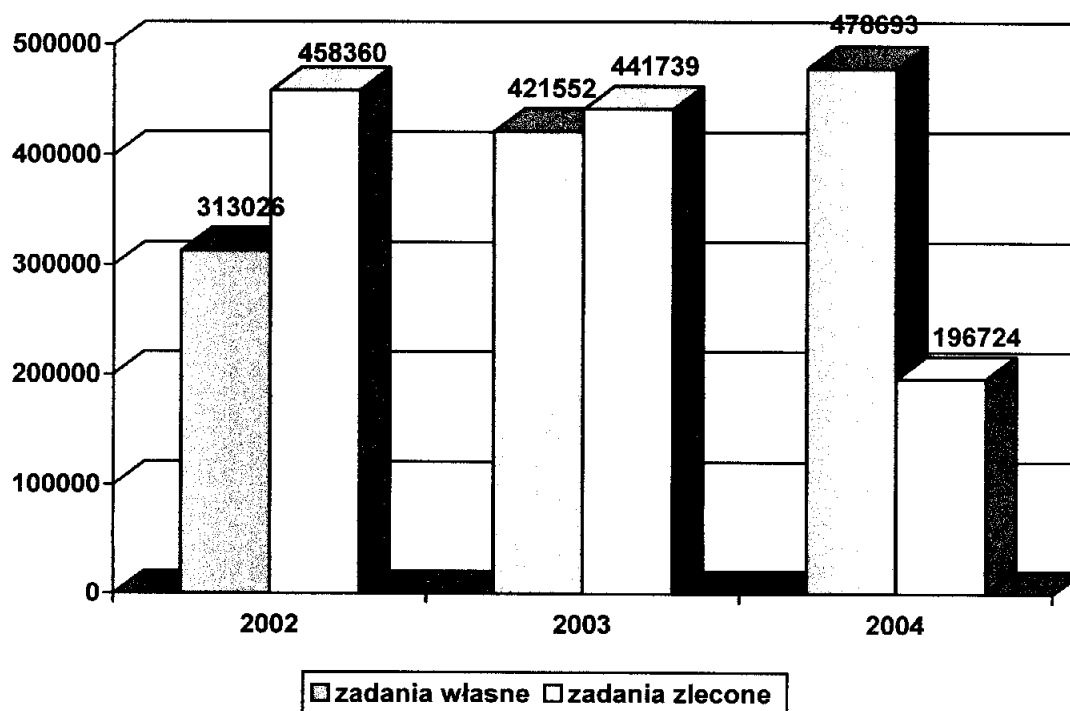
Ilość osób korzystających z systemu pomocy społecznej wg przyznanych decyzji administracyjnych a ludność gminy

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raszynie

Spośród 19.374 mieszkańców gminy, 3,38 procent skorzystało z systemu pomocy społecznej w 2004 roku. Biorąc jednak pod uwagę liczbę osób pozostających w rodzinach osób wskazanych na zestawieniu, odsetek korzystających z systemu pomocy społecznej zwiększa się.

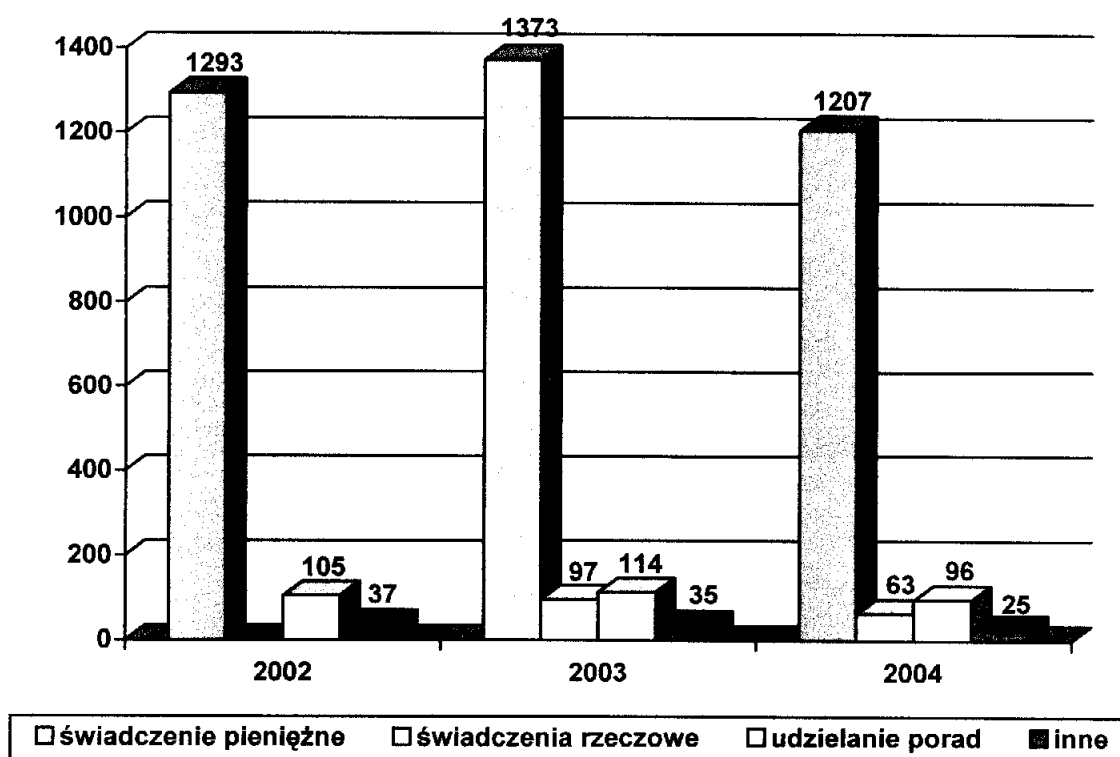
Wydatki na pomoc społeczną w latach 2002-2004

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raszynie

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych pozostających w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, uwzględniając wydatki na zadania własne pochodzące z budżetu gminy oraz kwoty na zadania zlecone uzyskane z budżetu państwa. Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, że nakłady finansowe przeznaczone na wspomaganie osób i rodzin w roku 2004 znacznie spadły w stosunku do lat ubiegłych. Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2002 — 771.386 zł, w roku 2003 — 863.291 zł, a w 2004 roku — 675.417 zł. Spadek wydatków w 2004 roku nastąpił na skutek zmiany ustawy o rencie socjalnej, którą to od 1 października 2003 roku wypłaca ZUS – z OPS przekazano 84 sprawy.

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2002-2004

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raszynie

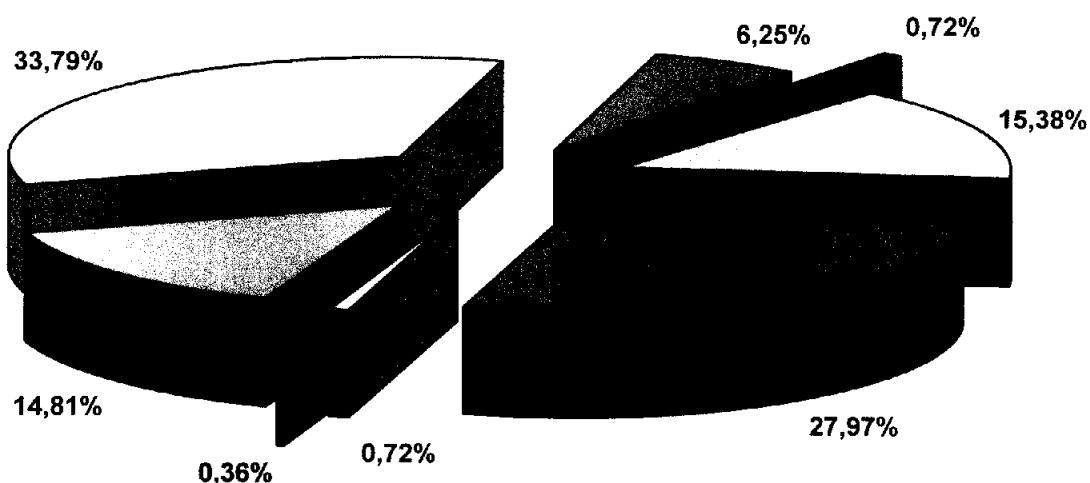
Analiza danych pozwala stwierdzić, że świadczenia pieniężne są preferowaną przez beneficjentów formą pomocy. W przypadku świadczeń rzeczowych widoczny jest spadek tego rodzaju wsparcia. Podobna tendencja występuje w odniesieniu do porad udzielanych przez pracowników ośrodka.

Typ realizowanych świadczeń w latach 2002-2004

Typy świadczeń	2002		2003		2004	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Pieniężne	1293	423	1373	453	1207	467
Rzeczowe			97	39	63	15
Udzielenie porad	105	87	114	97	460	180
Inne	37	29	35	26	150	79

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raszynie

Powody przyznawania pomocy społecznej w 2004 r.

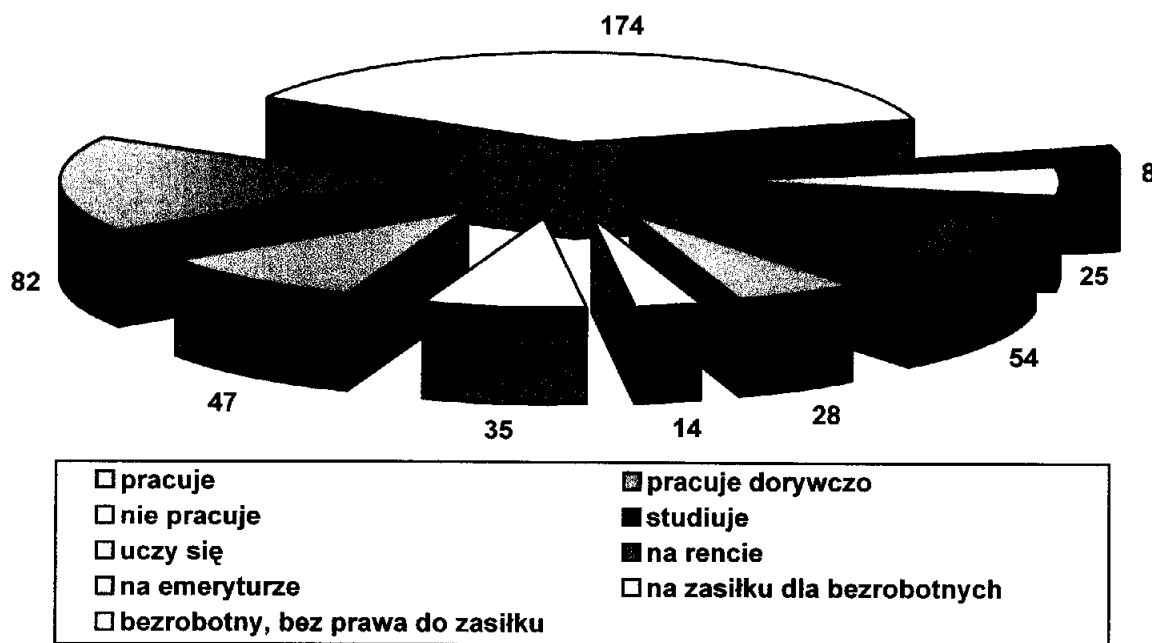
- niepełnosprawność
- bezrobocie
- alkoholizm
- narkomania
- ubóstwo
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego
- inne (w tym sieroctwo i bezdomność)

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raszynie

Zasadniczą przyczyną, w związku z którą mieszkańcy wnoszą o pomoc z systemu pomocy społecznej jest bezrobocie (470 osób w rodzinie). Brak zatrudnienia,

które nie jest tylko indywidualnym problemem człowieka nim dotkniętego, ale niewątpliwie wpływa na życie i funkcjonowanie całej rodziny, jest źródłem problemów i patologii. W miarę przedłużania się okresu pozostawania bez pracy problemy te narastają i rodzą kolejne, takie jak ubóstwo, frustrację, izolację, alkoholizm, bezradność życiową. Drugim co do wielkości powodem przyznawania pomocy jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (389 osób). Kolejnymi przyczynami udzielanego wsparcia w gminie są ubóstwo oraz niepełnosprawność (odpowiednio 214 i 206 osób). Istotnym powodem przyznania pomocy jest również problem alkoholizmu (87 osób). Należy podkreślić, że wskazano główne przyczyny przyznania pomocy, w tle natomiast pozostają: problem narkomanii, sieroctwa, bezdomności oraz trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.

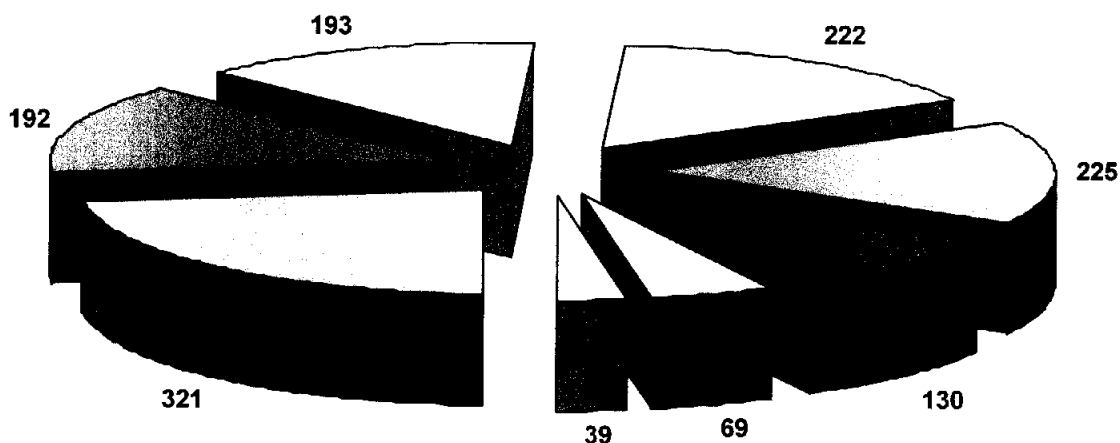
Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową w 2004 r.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raszynie

Analizując strukturę odbiorców ze względu na aktywność zawodową i uwzględniając tylko pełnoletnich beneficjentów systemu dochodzimy do wniosku, że najliczniejszą grupę stanowią osoby, które nie pracują (174 osoby). Na kolejnych miejscach są osoby pracujące dorywczo (82 osoby) oraz będące na rencie (54 osoby), a następnie osoby pracujące (47 osób) i bezrobotni, bez prawa do zasiłku (35 osób).

Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w 2004 r.

□ poniżej 15 lat ■ 16-21 | □ 22-30 | □ 31-40 | □ 41-50 | ■ 51-60 | □ 61-70 | □ 71 i więcej

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raszynie

Dokonując analizy struktury demograficznej wszystkich beneficjentów ośrodka pomocy społecznej, okazało się, że najliczniejszą grupę stanowią osoby poniżej 15 roku życia (321 osób w rodzinie). Dzieci są wspierane przez ośrodek świadczeniem w postaci dożywiania w szkołach, natomiast ich liczba sprawia, że kwestia dziecka w gminie powinna być przedmiotem szczególnego zainteresowania władz samorządowych. Na kolejnych miejscach są osoby w wieku od 41 do 50 oraz od 31 do 40 lat (odpowiednio 225 i 222 osoby). Następne grupy stanowią osoby w przedziałach wiekowych 22-30 (193 osoby), 16-21 (192 osoby) oraz w wieku od 51 do 60 lat (130 osób). Najmniej liczną grupę reprezentują ludzie starsi, powyżej 71 roku życia (39 osób).

2.4. KWESTIA DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska wychowawcze – placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,
- wioski dziecięce,
- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

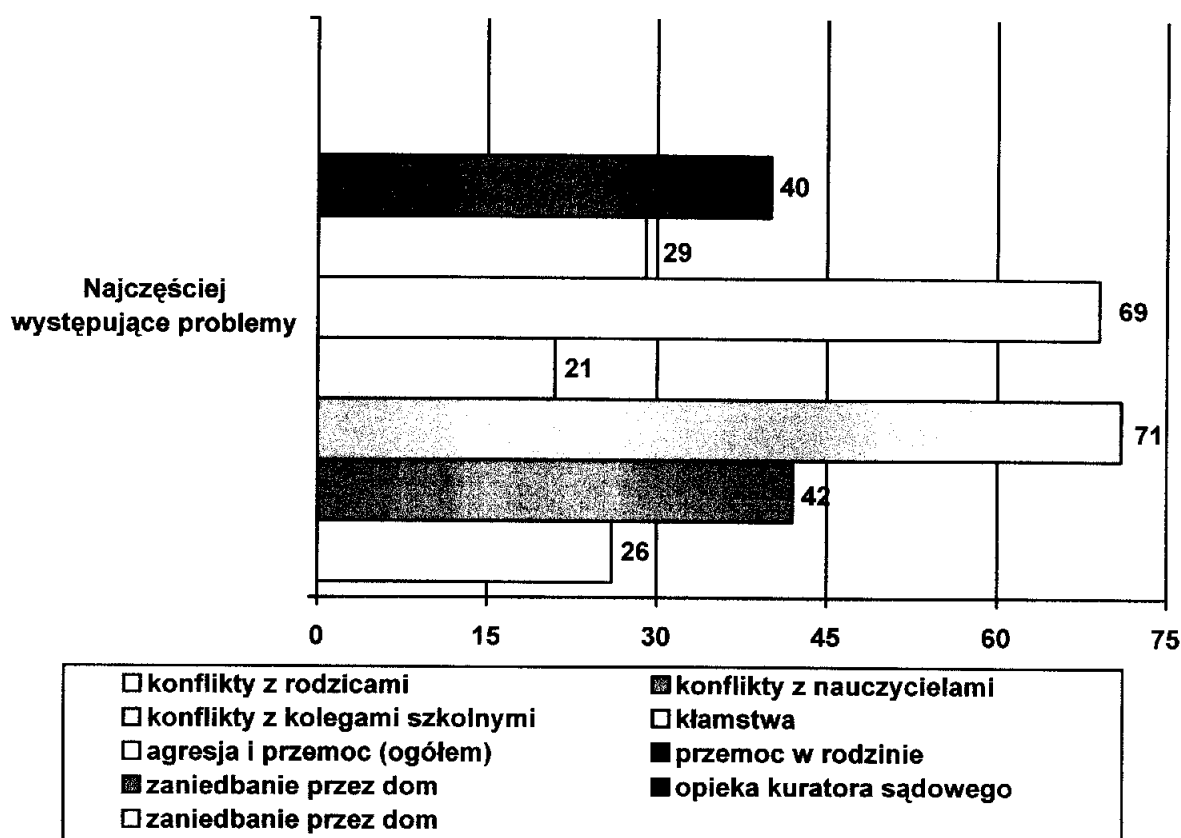
W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do szkół gminy ankiety. Pozwalają one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz przekazują informacje o realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. W sumie do badania przedłożono 4 ankiety, z czego 3 dotyczyły szkół podstawowych, a 1 – gimnazjum. W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Stopień nasilenia problemów na terenie szkół

Lp.	Cechy patologii społecznej	Stopień nasilenia cechy			Liczba przypadków
		często	rzadko	nie występuje	
1.	Konflikty z rodzicami (opiekunami)	1	3		26
2.	Konflikty z rodzeństwem	1	3		14
3.	Konflikty z nauczycielami	1	3		42
4.	Konflikty z kolegami szkolnymi	2	2		71
5.	Kłamstwa	1	2	1	21
6.	Wagary		2	2	12
7.	Alkoholizowanie się		1	3	2
8.	Narkotyzowanie się		1	3	1
9.	Palenie papierosów		1	3	5
10.	Ucieczki z domu		1	3	1
11.	Kradzieże		4		9
12.	Agresja i przemoc, w tym:	1	1		69
	- poniżanie	1	2		20
	- zastraszanie		4		9
	- znęcanie się		1	2	4
	- bicie	1	3		30
	- wymuszanie pieniędzy		2	2	2
	- zmuszanie do palenia papierosów			4	
13.	Autoagresja		1	3	1
14.	Przestępczość ujawniona		1	3	1
15.	Niszczenie mienia szkolnego		4		12
16.	Drugoroczność		2	2	18
17.	Udział w grupach negatywnych		2	2	
18.	Opieka kuratora sądowego		2	1	16
19.	Przemoc w rodzinie	1	3		29
20.	Zaniedbanie przez dom		4		40
21.	Wykorzystywanie seksualne			4	

Badania własne Centrum AV

Problemy uczniów w środowisku szkolnym

Badania własne Centrum AV

Wskazując najistotniejsze kwestie, pedagodzy korzystali z zamkniętego zestawu kategorii, mając do wyboru 21 zmiennych. Określając stopień natężenia występujących cech, używano głównie stwierdzenia, że problem pojawia się rzadko, podano jednocześnie liczbę występujących przypadków. Określając problemy uczniów i szkoły w pytaniach otwartych, wskazywano głównie na szerzące się agresję i przemoc, coraz częstsze konflikty uczniów z rodzicami, nauczycielami i kolegami, zaniechanie przez dom, a także zjawisko ubożenia rodzin uczniów i związany z nim problem bezrobocia. Szczególną troską otacza się uczniów z problemami dydaktyczno-wychowawczymi, agresywnych, nadpobudliwych, pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych oraz dyslektyków. Z analizy wynika, że szkoły z reguły są bezpieczne dla dzieci i młodzieży, choć zdarzają się w nich miejsca (łazienki, korytarze, szatnie), które wymagają nadzoru ze strony nauczycieli. W placówkach powszechnie realizowane są programy profilaktyczne, skutecznie łagodzące zjawiska patologiczne i zapobiegające ich występowaniu.

Nauczyciele kształtują wśród młodzieży postawy charytatywne i propagują ideę wolontariatu poprzez: uczestnictwo w różnych akcjach charytatywnych, m.in. „Góra grosza” oraz „I ty możesz zostać Świętym Mikołajem” oraz zbiórkach pieniężnych i rzeczowym dla dzieci z ubogich rodzin i z domu dziecka.

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, wskazano na konieczność podjęcia działań mających na celu eliminację agresji i przemocy w szkole i rodzinie, potrzebę kontynuowania programów profilaktycznych (dotyczących uzależnień) oraz nawiązania współpracy z placówkami oferującymi pomoc specjalistyczną. Wśród różnych form pomocy szkoły proponują uczniom m.in. zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, profilaktyczne, psycho- i socjoterapeutyczne oraz pomoc pedagoga szkolnego, psychologa i logopedy.

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

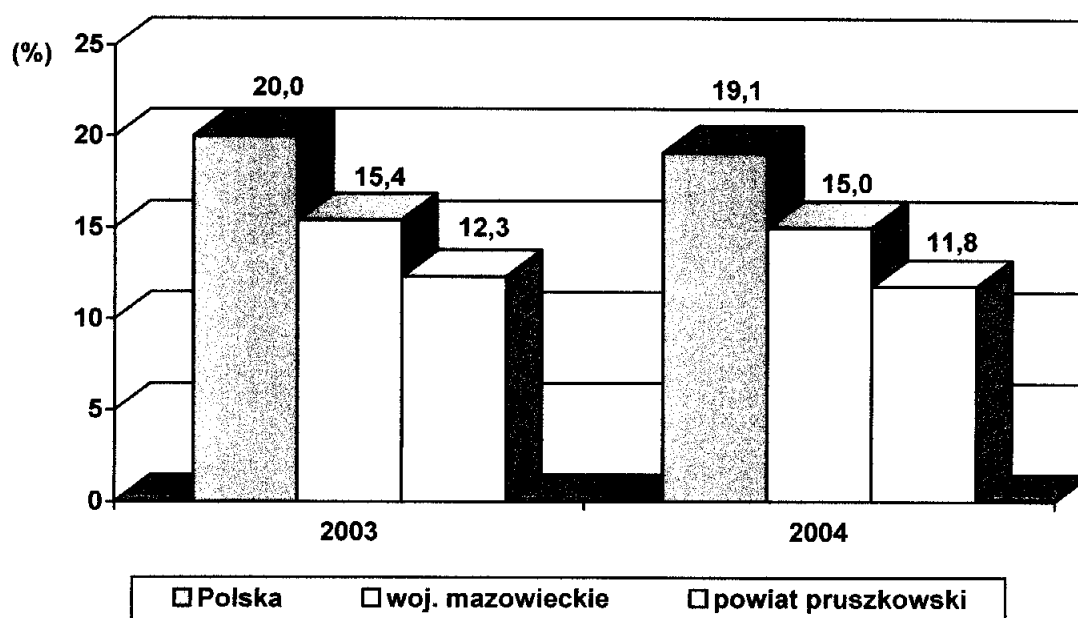
Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontaktu, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Stopa bezrobocia w kraju, województwie i powiecie w roku 2003 i 2004

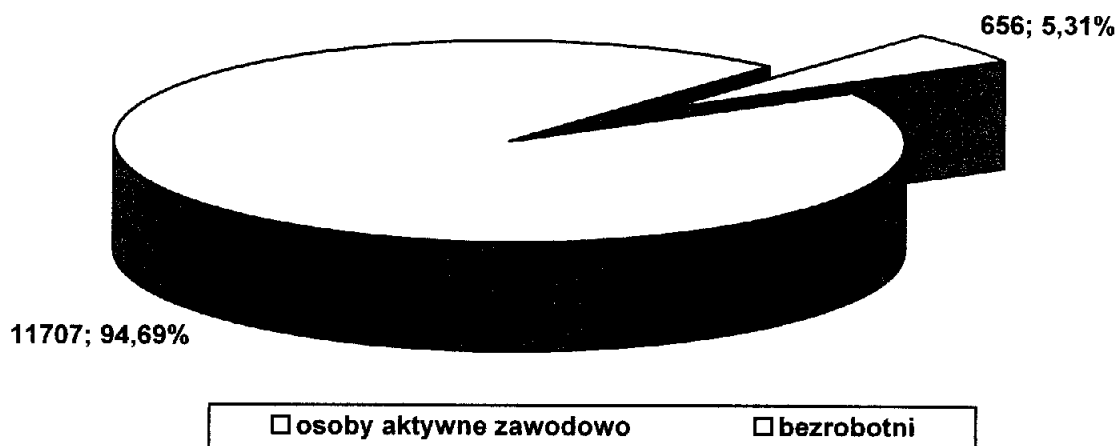

Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, że powiat pruszkowski charakteryzuje się, niższą, w porównaniu do województwa mazowieckiego i kraju, stopą bezrobocia. Można również zaobserwować, że w roku 2004 uległa ona zmniejszeniu zarówno w skali państwa jak i ww. jednostek terytorialnych.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Pruszkowie, na dzień 31 grudnia 2004 roku w gminie Raszyn pozostawało zarejestrowanych 656 bezrobotnych. Wśród bezrobotnych większą liczebnie grupą byli mężczyźni, którzy stanowili 333 ogółu bezrobotnych w gminie. W sumie bez pracy pozostawało 3,39 procent ogółu mieszkańców gminy. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

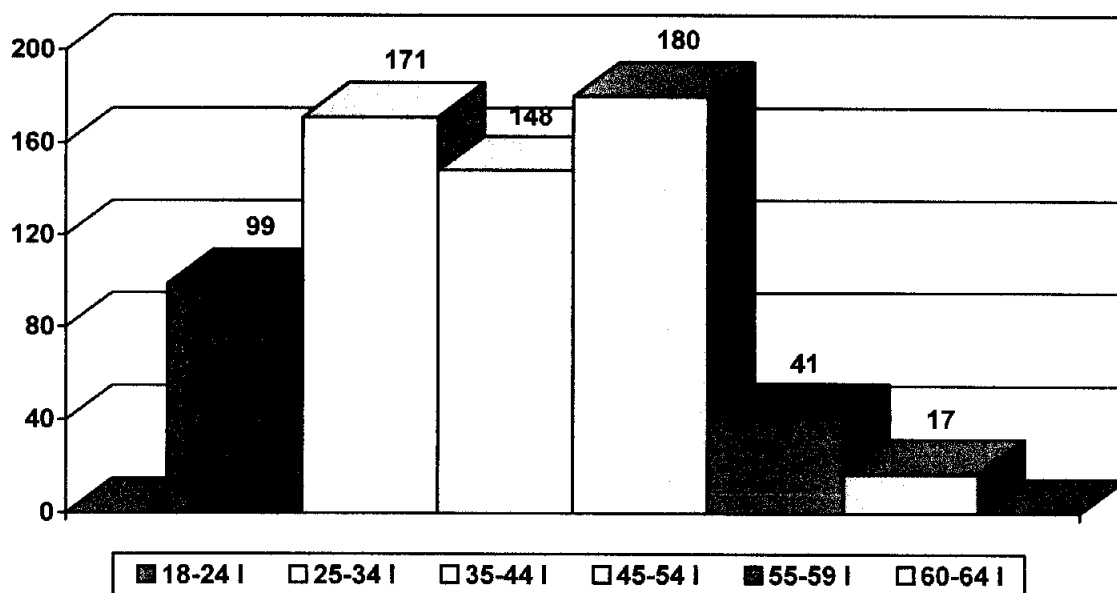
Bezrobotni a osoby aktywne zawodowo

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Pruszkowie

Wśród 12.363 osób, będących w wieku produkcyjnym z końcem 2004 roku, 5,31 procent pozostawało bez zatrudnienia (656 osób).

Bezrobotni według wieku

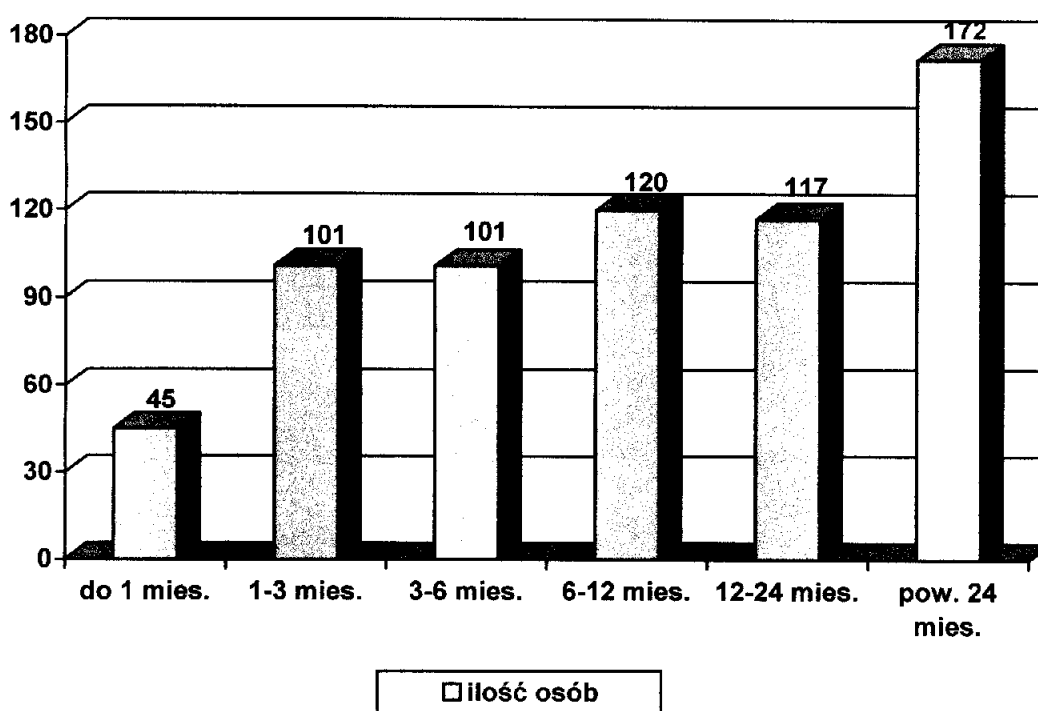

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Pruszkowie

Najliczniejszą grupę pozostających bez pracy stanowią osoby w wieku od 45 do 54 lat. W rejestrach figuruje ich 180 ogółem. Kolejną, równie liczną grupą są osoby w wieku od 25 do 34 lat – ogółem 171 osób.

W grupie wiekowej od 35 do 44 lat zarejestrowanych bezrobotnych jest 148 osób. W przedziale wiekowym od 18 do 24 lat zewidencjonowano 99 bezrobotnych, natomiast w grupie od 55 do 59 lat – 41 osób. Najmniej liczną grupę stanowią osoby w przedziale wiekowym od 60 do 64 lat – 17. Nie zarejestrowano bezrobotnych wśród osób młodych z przedziału 15 – 17 lat. Dane te oddają pozytywny obraz osób starszych, które, jak można mniemać, albo są w dalszym ciągu czynne zawodowo, albo zostały już objęte świadczeniami przedemerytalnymi.

Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

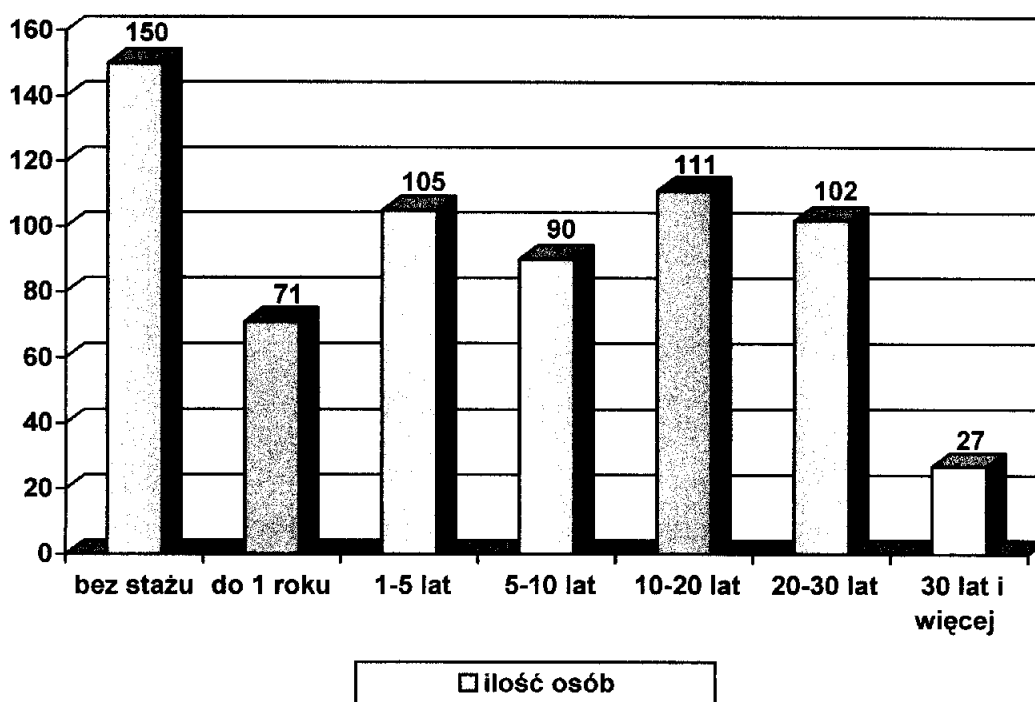
Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Pruszkowie

Z analizy danych wynika, iż najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby bezskutecznie poszukujące zatrudnienia od ponad 2 lat: – ogółem 172 osoby.

Bezrobotni pozostający bez pracy krócej niż jeden miesiąc to 45 osób spośród wszystkich zarejestrowanych, natomiast pozostających bez zatrudnienia do 3 miesięcy jest 101 osób. Do 6 miesięcy nie posiada żadnego zatrudnienia ogółem 101 osób. Bezrobotni poszukujący pracy przez okres od 6 do 12 miesięcy stanowią ogółem 120 osób, a bezrobotni pozostający bez zatrudnienia przez okres 12 – 24 miesięcy to ogółem 117 osób.

Na podstawie danych statystycznych można stwierdzić, iż liczba osób bezrobotnych wzrasta proporcjonalnie do czasu pozostawania bez zatrudnienia.

Bezrobotni według stażu pracy

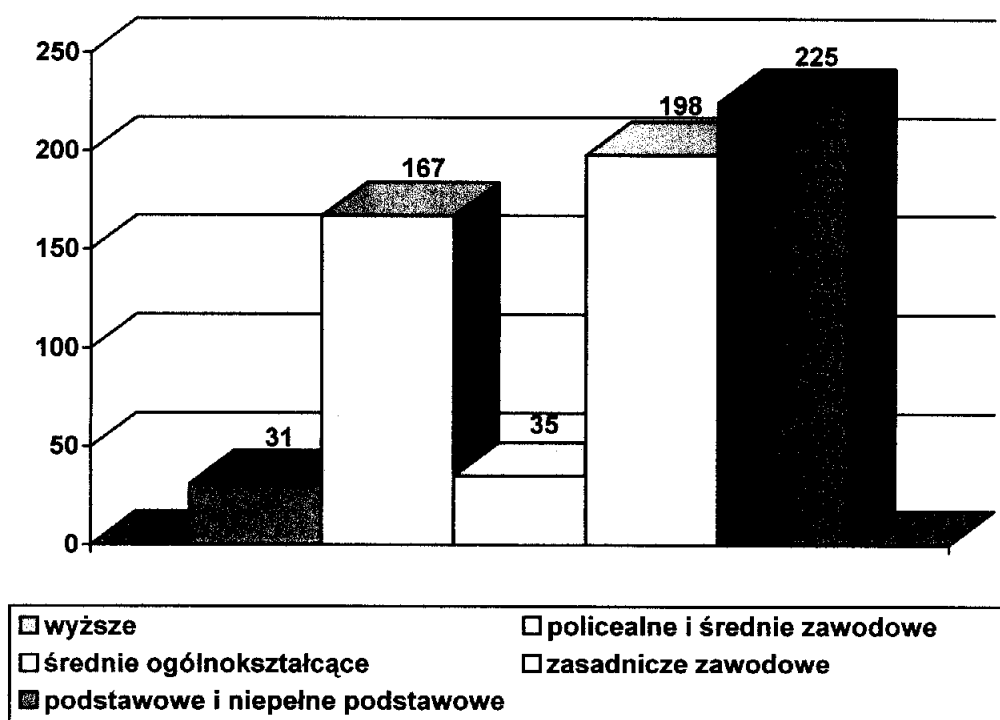
Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Pruszkowie

Najliczniej reprezentowaną grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby nie posiadające żadnego stażu pracy, czyli absolwenci bądź osoby nigdy nie pracujące. Ogółem to 150 osób. Kolejną grupę stanowią osoby ze stażem pracy od 10 do 20 lat – 111 osób. Najmniej bezrobotnych zanotowano w grupie osób legitymujących się stażem 30-letnim i dłuższym – 27 osób. Dane te wskazują jednak najprawdopodobniej na to, iż osoby te w większości nabyły już uprawnienia emerytalne bądź też prawo do świadczeń przedemerytalnych.

W grupie bezrobotnych ze stażem do jednego roku znalazło się 71 osób, ze stażem do 5 lat – 105 osób, ze stażem od 5 do 10 lat – 90 osób, a ze stażem pracy od 20 do 30 lat – 102 osoby.

Analizując powyższe zestawienie należy zwrócić uwagę na stosunkowo niską liczbę bezrobotnych wśród osób ze stażem do jednego roku oraz dosyć liczną grupę osób pozostających bez pracy w gronie tych, którzy posiadają staż od 10 do 30 lat.

Bezrobotni według wykształcenia

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Pruszkowie

Poziom wykształcenia ma istotny wpływ na sytuację osoby na rynku pracy. Jak wskazuje wykres, najwyższe bezrobocie osiąga osób z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym. W tym przedziale aż 225 osób posiada status bezrobotnego. Kolejną liczną grupą bezrobotnych w liczbie 198 są osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Znaczną grupę stanowią również osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – 167 osób.

Problem braku zatrudnienia w najmniejszym stopniu dotyczy osób z wykształceniem wyższym (31 osób ogółem) i średnim ogólnokształcącym (35 osób ogółem). Dlatego istotne jest, by zwracać szczególną uwagę na kształcenie dzieci i młodzieży oraz doksztalcanie dorosłych.

2.6. ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W GMINIE

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstinencji);
- jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

Jedną z grup dysfunkcyjnych, która objęta jest pomocą, stanowią osoby uzależnione od alkoholu. Nadużywanie napojów alkoholowych stanowi dziś bezsprzecznie jeden z poważniejszych problemów w naszym społeczeństwie. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców kraju i nie respektuje płci, wieku ani statusu intelektualnego. Jego rozmiary i niszczycielskie działanie dają się obserwować wśród klientów pomocy społecznej.

Gmina Raszyn nie jest wolna od problemu alkoholizmu. Z 1.391 beneficjentów (liczba osób w rodzinie) Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raszynie w 2004 roku, 87 osób ubiegających się o pomoc swą trudną sytuację życiową tłumaczyło problemem alkoholowym. Zważywszy na proporcję, z jaką tutaj mamy do czynienia, można by stwierdzić, że zjawisko alkoholizmu nie jest problemem dominującym. Niemniej jednak nie można bagatelizować tych danych i oceniać skalę zjawiska tylko w tak wąskim ujęciu. Jeśli bowiem 87 osób stara się o pomoc, tłumacząc swoją trudną sytuację problemem alkoholowym, to należy wziąć pod uwagę przy tej okazji również hipotetycznie złą sytuację ich rodzin, a wtedy liczba osób uzależnionych od wsparcia z systemu pomocy ulegnie zwiększeniu.

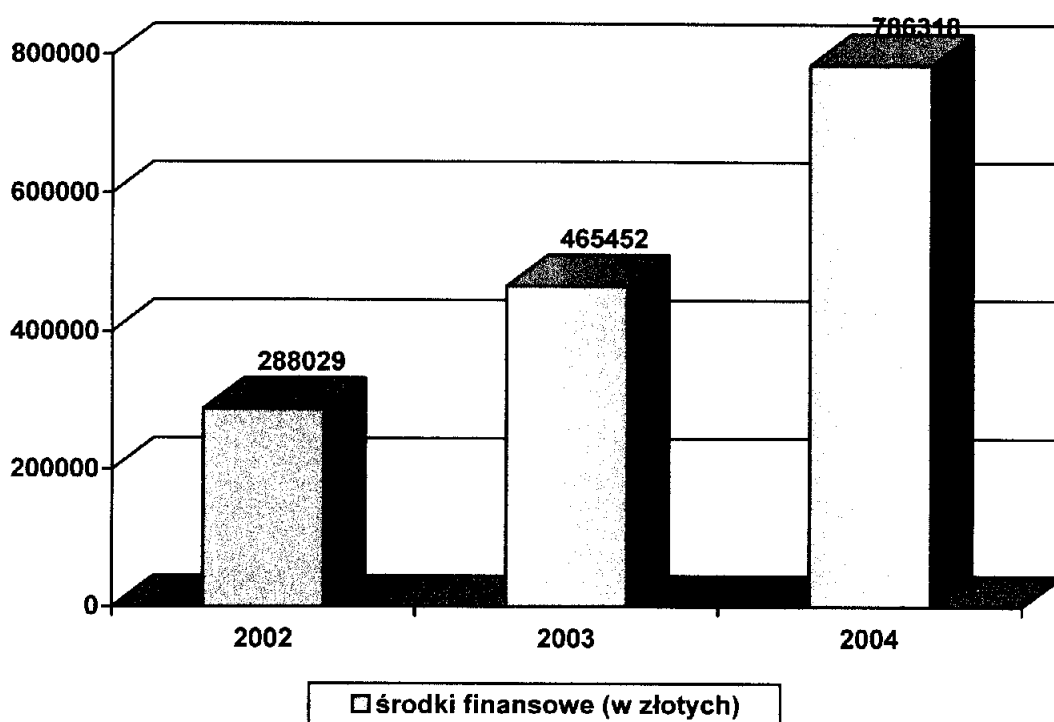
Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmowane przez Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania.

W 2004 roku Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przyjęła 33 wnioski dotyczące skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych; wszystkie osoby skierowano na leczenie. GKPiRPA dokonała w roku 2004 12 kontroli punktów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych.

Na terenie gminy Raszyn zatrudniony jest również Pełnomocnik Wójta do spraw Uzależnień, który koordynuje działania dotyczące rozwiązywania problemów alkoholowych, a w szczególności działalność pomocową dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin. W ramach działalności jego biura prowadzony jest Gminny Punkt Konsultacyjny dla w/w osób oraz ofiar przemocy w rodzinie.

Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raszynie

Wielkość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie zwiększała się z roku na rok. W 2002 r. wynosiła 288.029 zł, w 2003 r. wynosiła 465.452 zł, a w 2004 wyniosła 786.318 zł.

2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Raszyn

Z przeprowadzonej analizy stanu zagrożenia przestępczością za okres 12 miesięcy 2004 roku wynika, że na terenie działania Komisariatu Policji w Raszynie (obejmującego swym zasięgiem m.in. gminę Raszyn) wszczęto ogółem 931 dochodzeń, tj. o 64 więcej niż w roku 2003. Dynamika wszczęć wyniosła 107,4%.

Liczba wszczętych dochodzeń na terenie działania Komisariatu Policji w Raszynie w 2003 i 2004 roku

Kategoria przestępstw	Liczba wszczętych dochodzeń		Dynamika (%)
	2003	2004	
Ogółem	867	931	107,4
uszkodzenie ciała	10	7	70
bójka i pobicie	3	4	133,3
zgwałcenie		1	
kradzież	248	311	125,4
kradzież samochodu	74	109	147,3
włamanie	98	134	136,7
rozbój	37	11	29,7
rozbój z bronią	5	4	80
narkomania		2	
przestępstwa kryminalne	703	752	107
przestępstwa gospodarcze	29	19	65,5
przestępstwa przeciwko mieniu	522	623	119,3
przestępstwa drogowe	121	152	125,6

Dane Komisariatu Policji w Raszynie

Analizując powyższe zestawienie należy stwierdzić, iż najczęstszymi powodami wszczynania dochodzeń w roku 2004 były kradzieże, przestępstwa drogowe oraz włamania.

Łącznie w analizowanym okresie rozpoczęto 752 dochodzenia o przestępstwa o charakterze kryminalnym (o 49 więcej niż w roku 2003) oraz 19 dochodzeń o przestępstwa o charakterze gospodarczym (o 10 mniej niż w roku 2003).

W 2004 roku stwierdzono ogółem 762 przestępstwa, o 255 mniej niż w roku poprzednim (przy dynamice 74,9), z czego wykryto łącznie 294 przestępstwa. Ogólna wykrywalność wyniosła zatem 38,5 % (w roku 2003 – 55,8 %).

Liczba stwierdzonych i wykrytych przestępstw na terenie działania Komisariatu Policji w Raszynie w 2003 i 2004 roku

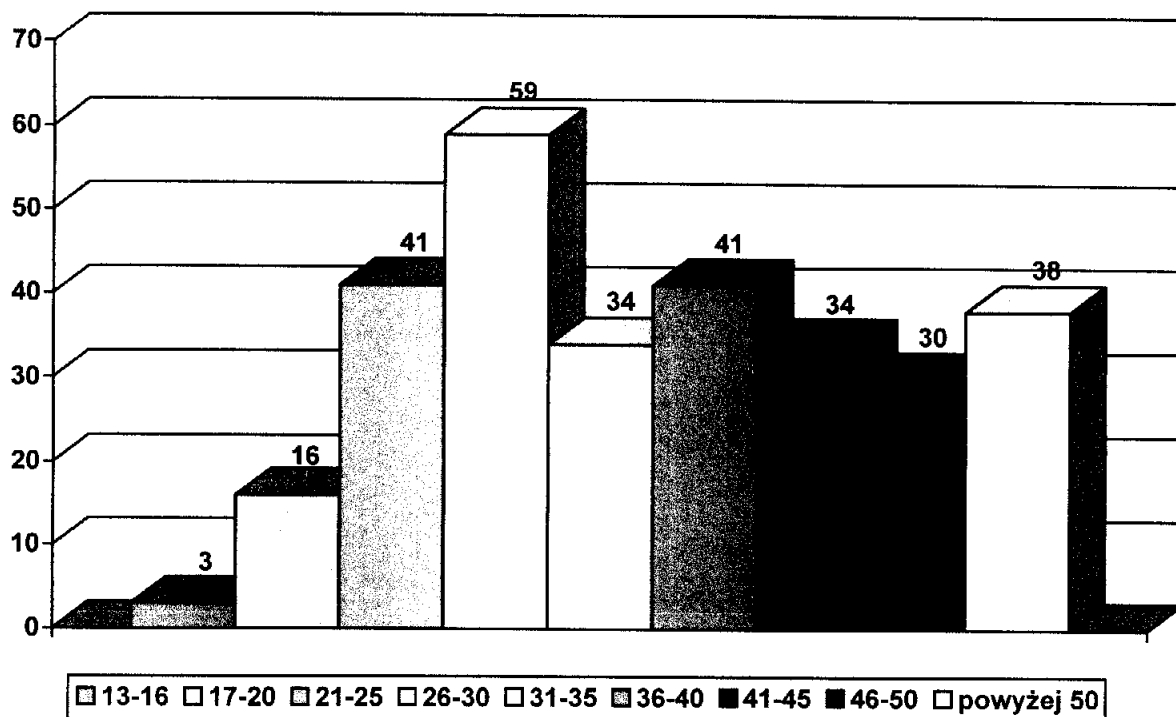
Kategoria przestępstw	Liczba stwierdzonych przestępstw			Wykrywalność			
	2003	2004	Dynamika (%)	Wykryte		Wskaźnik	
				2003	2004	2003	2004
Ogółem	1017	762	74,9	602	294	55,8	38,5
zabójstwo		1			1		100
uszkodzenie ciała	4	1	25	2	1	50	100
bójka i pobicie	1	2	200	1	1	100	50
zgwałcenie	2			2		100	
kradzież	299	286	95,7	44	53	14,7	18,4
kradzież samochodu	100	100	100	2	3	2	3
włamanie	119	133	111,8	4	6	3,4	4,5
rozbój	32	15	46,9	11	5	34,4	33,3
rozbój z bronią	3	5	166,7		1		20
narkomania	10	1	10	10	1	100	100
przestępstwa kryminalne	898	606	67,5	482	139	53,7	22,9
przestępstwa gospodarcze	26	24	92,3	26	24	100	100
przestępstwa przeciwko mieniu	813	571	70,2	419	130	47,9	22,7
przestępstwa drogowe	84	123	146,4	85	122	100	99,2

Dane Komisariatu Policji w Raszynie

Do najczęściej popełnianych przestępstw w roku 2004 należy zaliczyć kradzieże, włamania oraz przestępstwa drogowe. Łącznie w analizowanym okresie stwierdzono 606 przestępstw o charakterze kryminalnym (o 292 mniej niż w roku poprzednim), z czego 139 wykryto.

Wykrywalność wyniosła 22,9% i była niższa o 27,4% niż w roku 2003. W kategorii przestępstw gospodarczych stwierdzono 24 przypadki, tj. o 2 mniej niż rok wcześniej (wszystkie, podobnie jak w roku 2003, wykryto).

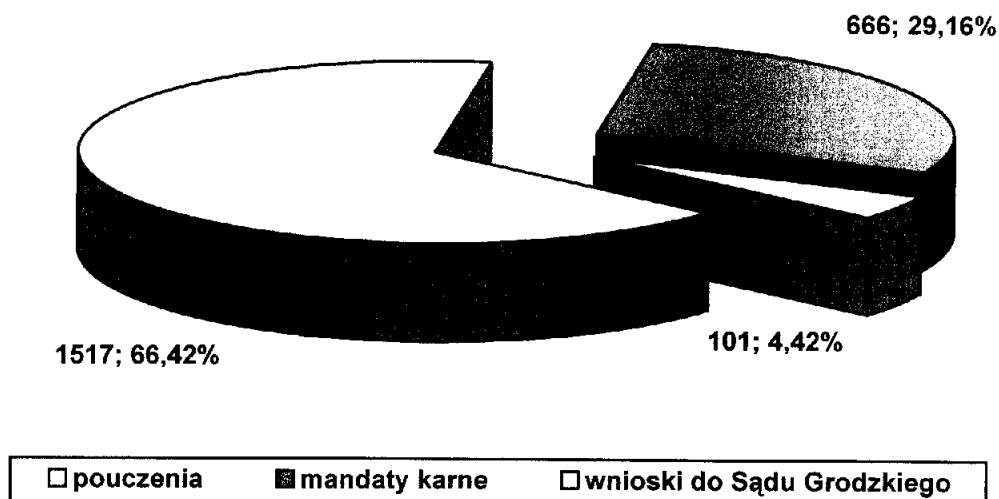
Podejrzani według wieku

Dane Komisariatu Policji w Raszynie

W roku 2004 na terenie działania Komisariatu Policji w Raszynie zatrzymano ogółem 296 podejrzanych, w tym 3 nieletnich. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku od 26 do 30 lat – ogółem 59 osób. Na kolejnych miejscach znalazły się osoby w przedziale wiekowym od 21 do 25 oraz od 36 do 40 lat (po 41 osób), a następnie podejrzani w wieku powyżej 50 lat (38 osób). W samej gminie Raszyn zatrzymano ogółem 75 podejrzanych; najwięcej w Raszynie (35 osób), Rybie (17 osób) i Nowych Grocholicach (10 osób).

Postępowania mandatowe na terenie działania Komisariatu Policji w Raszynie w 2004 r.

Dane Komisariatu Policji w Raszynie

Powyższy wykres przedstawia dane dotyczące tej sfery działań Policji, która wiąże się z podejmowaniem czynności represyjnych bądź wychowawczych w stosunku do sprawców wykroczeń, które są ujawniane na terenie działania Komisariatu Policji w Raszynie. W 2004 roku policjanci udzielili 1.517 pouczeń, nałożyli 666 mandatów karnych oraz skierowali 101 wniosków o ukaranie do Sądu Grodzkiego. Zdecydowana większość mandatów karnych (123; nie licząc zdarzeń w ruchu drogowym) została wystawiona za popełnienie wykroczeń przeciwko mieniu.

Ponadto, w analizowanym okresie, policjanci z Komisariatu Policji w Raszynie w toku wykonywanych czynności wylegitymowali 7.918 osób, wykonali 1.622 interwencje (992 w miejscach publicznych, 267 w mieszkaniach, 363 w innych miejscach), doprowadzili 299 osób (201 do jednostek Policji, 46 do miejsc zamieszkania, 43 do izby wytrzeźwień, 9 do placówek służby zdrowia), udzielili 103 asyst i pomocy, odbyli 94 spotkania z mieszkańcami oraz 12 z młodzieżą i gronem pedagogicznym placówek szkolnych, zabezpieczyli 251 miejsc zdarzeń, sporządzili 5 wniosków do Wojewody Mazowieckiego o wydalenie cudzoziemców, zatrzymali 255 osób (68 sprawców kradzieży, 28 poszukiwanych, 68 nietrzeźwych kierujących, 6 nieletnich uciekinierów z placówek oświatowo-wychowawczych, 11 sprawców rozbojów i bójek, 15 sprawców włamań, 59 innych osób).

2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

W gminie Raszyn w roku 2004 w rejestrach GOPS figurowało łącznie 233 osób niepełnosprawnych i posiadających orzeczenie o niepełnosprawności (195 osób dorosłych i 38 dzieci), w tym I stopnia – 105 osób (67 osób dorosłych i 38 dzieci) oraz II i III stopnia – odpowiednio 75 i 53 osoby dorosłe.

Z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej skorzystało 206 osób (liczba osób w rodzinie) i 99 rodzin. Niepełnosprawność jest więc czwartą co do wielkości, pod względem liczby beneficjentów, przyczyną udzielania wsparcia.

Do instytucji świadczących opiekę i pomoc osobom niepełnosprawnym na terenie gminy należą: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Urząd Gminy, Kościół oraz Stacja Opieki „Caritas”.

2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak:

ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych GOPS, radnych, mieszkańców gminy.

Z 13 nadesłanych odpowiedzi wyłonił się obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

Atuty i potencjał rozwojowy gminy

Według respondentów gmina Raszyn ma dobre położenie geograficzne (niewielka odległość do Warszawy; bliskość miejsc pracy i urzędów). Mieszkańcy doceniają piękno terenów krajobrazowych i atrakcyjność otoczenia przyrodniczego (rezerwat przyrody „Stawy Raszyńskie”). Zwracają również szczególną uwagę na porządek i czystość w gminie (m.in. zadbane ulice).

Słabe strony gminy

Najczęściej wymienianymi słabościami gminy są hałas i zanieczyszczenie środowiska (wynikające w głównej mierze ze wzmożonego ruchu samochodowego). Poważnym zagadnieniem jest również brak odpowiednich rozwiązań komunikacyjnych. Kolejną bolączką gminy Raszyn jest niedostateczna ilość instytucji kulturalnych i rekreacyjnych (w tym placów zabaw dla dzieci). Zwrócono także uwagę na obecność młodzieży na ulicach w godzinach wieczornych (brak odpowiednich form spędzania wolnego czasu) oraz problem alkoholizmu.

Najważniejsze problemy społeczne w gminie

Za najważniejsze problemy w gminie uznano bezrobocie oraz alkoholizm. Oba problemy, silnie ze sobą skorelowane, według respondentów z coraz większą intensywnością dotyczą mieszkańców gminy i w niedalekiej przyszłości mogą być jeszcze bardziej odczuwalne. Ponadto część ankietowanych wskazała na tendencje wzrostowe zarówno problemów związanych z pogłębiającym się i długotrwałym bezrobociem, jak i nadużywaniem alkoholu.

Należy zauważyć, iż według oficjalnych statystyk problem alkoholizmu jest marginalny w ponad dziewiętnastotysięcznej społeczności gminy Raszyn. Natomiast według mieszkańców jest widocznym i ciągle narastającym, negatywnym zjawiskiem społecznym.

Poważnymi problemami, wskazanymi przez respondentów, są również: ubożenie mieszkańców gminy, przemoc w rodzinie, narkomania, kwestie pomocy dzieciom i młodzieży (edukacja, ochrona przed demoralizacją) oraz osobom starszym, a także niedostateczna opieka medyczna.

Szczególnie narażone grupy społeczne

Za szczególnie narażone uznano osoby bezrobotne. Kolejną grupę dotkniętą lokalnymi problemami społecznymi stanowią ludzie starsi i samotni. Do osób narażonych, zaliczono również dzieci i młodzież (m.in. osoby, które chcą kontynuować edukację, bądź też pochodzą z rodzin dysfunkcyjnych). Grupę mieszkańców, która odczuwa skutki problemów społecznych, stanowią także rodziny wielodzietne, ubogie oraz osoby z problemem alkoholowym.

W kwestii związanej z wyborem odbiorców, do których powinna trafiać pomoc, uznano, iż w pierwszej kolejności wspierać należy bezrobotnych, osoby z problemem alkoholowym, ludzi starszych, dzieci i młodzież oraz rodziny wielodzietne. Jeśli chodzi o wybór miejsc, pomoc społeczna powinna być kierowana do poszczególnych rejonów gminy, ze zwróceniem szczególnej uwagi na Nowe Grocholice, centrum Raszyna, Falenty i Rybie oraz do instytucji udzielających wsparcia w/w osobom (m.in. do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy, Koła Seniora, jednostek przeciwdziałających alkoholizmowi oraz szkół).

Podmioty pomagające w rozwiązywaniu problemów społecznych

Respondenci, wskazując na osoby i instytucje, które mogą przyczynić się do rozwiązywania lokalnych problemów, zwrócili przede wszystkim uwagę na wiodącą rolę Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Zauważyli jednocześnie pozytywne oddziaływanie pracowników Policji, szkół publicznych, Urzędu Gminy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Ogniska Wychowawczego w Jaworowej, Powiatowego Urzędu Pracy, Klubu Seniora, Stowarzyszenia „Arka”, Pełnomocnika Wójta do spraw Uzależnień oraz przedstawicieli Kościoła i Stacji Opieki „Caritas”. Gdyby zaszła taka potrzeba, to właśnie w tych instytucjach poszukiwaliby wsparcia.

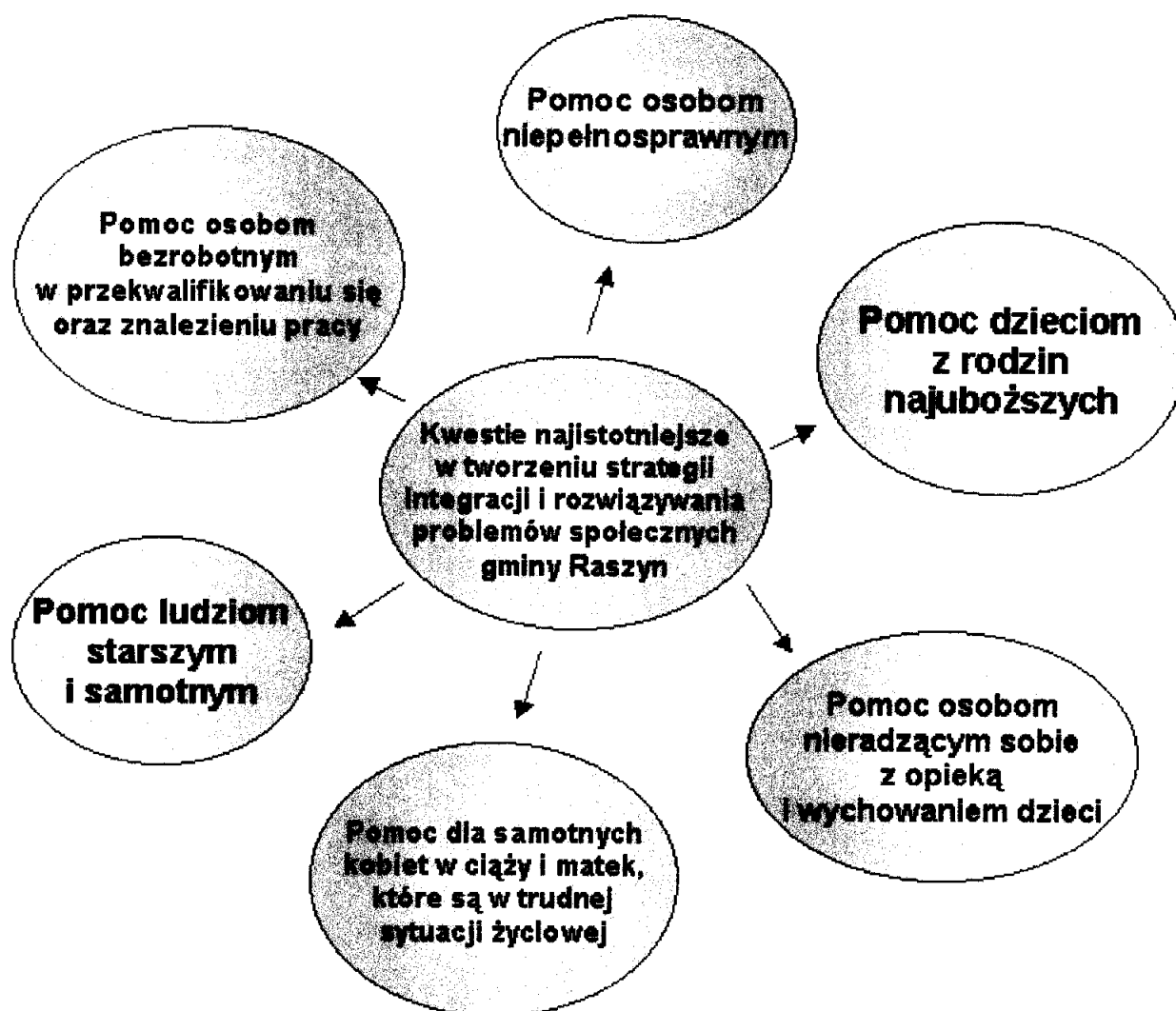
Kwestie uznane za najistotniejsze w tworzeniu strategii

Ankietowani wskazali również problemy, na których powinna skupić się lokalna strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy Raszyn. Wybierali pięć najistotniejszych kwestii z zamkniętego katalogu. Przedstawiamy kwestie, które uzyskały największą liczbę wskazań.

Lp.	Kwestie społeczne	Ilość wskazań
1.	Pomoc dzieciom z najuboższych rodzin	12
2.	Pomoc ludziom starym, samotnym	11
3.	Pomoc osobom niepełnosprawnym	9
	Pomoc osobom nieradzącym sobie z opieką i wychowaniem dzieci, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych	9
5.	Pomoc osobom bezrobotnym w przekwalifikowaniu się i znalezieniu pracy	8
6	Pomoc dla samotnych kobiet w ciąży i matek, które są w trudnej sytuacji życiowej	7

Z powyższego zestawienia wynika rozkład wskazań istniejących kwestii społecznych, które winny stać się przedmiotem szczególnej troski samorządu lokalnego. Kwestie te szeregujemy następująco:

Graficzne przedstawienie najważniejszych kwestii społecznych występujących na terenie gminy Raszyn

Badania własne Centrum AV

Ponadto do kwestii ważnych zaliczono leczenie osób uzależnionych, a także pomoc dzieciom chorym lub upośledzonym, bezdomnym oraz dzieciom z domów dziecka. Należy dodać, że w prezentowanym zestawieniu pominięto kategorie, na które nie było wskazań, na przykład pomoc ludziom dotkniętym skutkami powodzi lub innymi klęskami żywiołowymi, ofiarom wojen w różnych krajach świata, uchodźcom, byłym więźniom, czy też kwestie osób dotkniętych AIDS.

2.10. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

❖ kwestia osób uzależnionych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dobre przygotowanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi, • istnienie bazy leczenia odwykowego, • prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń na handel napojami alkoholowymi,	<ul style="list-style-type: none"> • źle przygotowana baza lokalowa, • brak miejsc pobytu dla ofiar przemocy, • niewystarczający stan zatrudnienia w lecznictwie.

<ul style="list-style-type: none"> • dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych, • istnienie organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi, • współpraca oraz stały przepływ informacji pomiędzy instytucjami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi, • wymiana doświadczeń pomiędzy instytucjami zajmującymi się uzależnieniami. 	
--	--

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • traktowanie uzależnienia jako problemu społecznego, • współpraca fachowców różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, • istnienie systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy, • zapobieganie szkodom społecznym w sensie: ekonomicznym, zdrowotnym i rodzinnym. 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające możliwości, by sprostać potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień, • nieskuteczność i nieefektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych, • wzrost bezrobocia oraz pogłębiające się ubożenie społeczeństwa, • istnienie zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezradności społecznej.

❖ **rozwój kadr i służb pomocowych**

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie wyspecjalizowanej kadry pracowników pomocy społecznej, 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczona pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów

<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań socjalnych z rodziną. 	<ul style="list-style-type: none"> • społecznych, • nieobecność wyspecjalizowanych pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami, • utrudniony dostęp do placówek oświatowych zajmujących się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych.
---	---

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dobre przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa do potrzeb rynku w zakresie służb pomocy społecznej, • istnienie współpracy z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty. 	<ul style="list-style-type: none"> • przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań, • niewystarczająca ilość kadry w stosunku do potrzeb.

❖ kwestia dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • współpraca instytucji zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży, • komunikacja pracowników sfery rządowej i pozarządowej, • aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży, • wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny, 	<ul style="list-style-type: none"> • nieadekwatna do potrzeb liczba zatrudnionych pracowników merytorycznych w systemie pomocy społecznej, • niski poziom koordynacji działań podmiotów zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży, • niedostateczna liczba specjalistów do pracy z rodziną, • brak działań w kierunku rozwoju zastępczej opieki rodzinnej nad dziećmi,

<ul style="list-style-type: none"> • zainteresowanie ze strony samorządu problematyką dzieci i młodzieży, • propagowanie idei wolontariatu. 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczna liczba placówek dla nieletnich i samotnych matek z dziećmi, • niewłaściwe wykorzystywanie potencjału zawodowego i naukowego pracowników, • niewystarczająca ilość ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie.
---	---

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost znaczenia organizacji pozarządowych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży, • wzrost świadomości społecznej władz samorządowych, • wejście Polski do Unii Europejskiej szansą na poprawę polityki społecznej na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny, • decentralizacja władzy sprzyja pomocy społecznej dzieciom i młodzieży, • nieistnienie zjawisk wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej, rozpadu więzi społecznych i zaniku kontroli społecznej oraz marginalizacji i alienacji grup i osób, • prowadzenie szkolnych programów profilaktycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, bezrobocie, przemoc w rodzinie, ubóstwo, • niski poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną, • niewystarczająca ilość środków publicznych, • niski poziom kultury prawnej wśród społeczeństwa, • brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

❖ **kwestia osób bezrobotnych**

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • niewysoka skala i natężenie bezrobocia, 	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,

<ul style="list-style-type: none"> • niewysokie bezrobocie długotrwałe wśród mężczyzn i kobiet oraz na obszarach wiejskich, • wzrost wykształcenia jako wartości, • wykorzystywanie potencjału naukowego i technicznego w pracy z bezrobotnymi, • istnienie organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym. 	<ul style="list-style-type: none"> • osoby bezrobotne długotrwałe nie podnoszą swoich kwalifikacji, • niski poziom wykształcenia bezrobotnych długotrwałe, • niedostatecznie rozwinięty potencjał organizacyjno-techniczny organizacji pozarządowych, • brak współpracy władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi.
--	--

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • władze lokalne i regionalne współpracują z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwałe bezrobotnych, • przestrzeganie zasad partnerstwa w zakresie współpracy między władzami gminy a organizacjami pozarządowymi, • wzrost mobilności zawodowej i geograficznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost bezrobocia długotrwałego, • rozwój zjawiska wykluczenia społecznego w niektórych grupach społecznych lub/i w układzie geograficznym, • brak lokalnych i regionalnych działań przeciwdziałających długotrwałemu bezrobociu, • wzrost bezrobocia powoduje rozwój patologii społecznych, osłabienie instytucji rodzinnych i więzi społecznych, • istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia.

❖ kwestia ludzi starszych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • istnienie profesjonalnie przygotowanej kadry, • prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej, 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczny dostęp do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, • niewystarczająca liczba pracowników ośrodków pomocy społecznej zajmujących się problematyką osób starych,

<ul style="list-style-type: none"> • spadek liczby osób oczekujących na umieszczenie w DPS, • stabilna liczba osób w wieku poprodukcyjnym, • możliwość samorealizacji osób starszych w organizacjach samopomocowych, • korzystanie z pomocy wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym. 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej, • marginalizacja problemów osób starszych oraz marginalizacja i izolacja placówek pomocy społecznej, • niewłaściwy dostęp do małych form pomocy oraz domów pomocy społecznej, • osoby starsze nie mają możliwości kontynuowania aktywności zawodowej.
--	--

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • ludzie młodzi pozostają w dotychczasowych miejscach zamieszkania, • zmiana modelu funkcjonowania rodziny, • wpływ postępu medycyny na poprawę sytuacji zdrowotnej osób starszych, • istnieje szansa poprawy warunków życia osób starszych dzięki systemowi prawnemu regulującemu funkcjonowanie nowych form pomocy społecznej, • pozytywny wpływ wzrostu gospodarczego kraju na pomoc społeczną. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak szkoleń kadry realizującej pomoc osobom starszym, • brak działań mających na celu uwrażliwienie systemu oświaty na problem osób starszych oraz dostosowywanie standardów usług do wymogów Unii Europejskiej, • niewłaściwa infrastruktura dla osób starszych, • brak koordynacji działań podmiotów na rzecz osób starszych, • przedmiotowe traktowanie osób starszych, • istnienie problemu ujawniających się enklaw starości.

❖ kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zaangażowanie osób niepełnosprawnych w działalność samopomocy, 	<ul style="list-style-type: none"> • brak aktywnie funkcjonujących organizacji pozarządowych w sferze niepełnosprawności,

<ul style="list-style-type: none"> • rozpowszechnianie pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych w środowisku. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak współpracy pomiędzy instytucjami rządowymi i pozarządowymi, • niewłaściwy przepływ informacji pomiędzy instytucjami samorządowymi a organizacjami III sektora, • istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych • niedostateczna baza rehabilitacyjna oraz oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi, • niepełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.
---	---

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych, • prowadzenie edukacji o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych, • współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak standaryzacji usług socjalnych dla osób niepełnosprawnych, • nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych, • niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju, • spadek liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, • brak działań mających na celu likwidację istniejących barier architektonicznych, • wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej oraz usługi opiekuńcze.

2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.11.1 INSTYTUCJE OFERUJĄCE POMOC I WSPARCIE

Instytucje oferujące pomoc i wsparcie prezentujemy w formie kart informacyjnych, które najtrafniej oddają możliwości udzielania wsparcia i pomocy mieszkańcom gminy. Karty zasobów zostały opracowane w ramach prac nad strategią i wskazują także pojawiające się w jednostkach potrzeby i możliwości rozwoju.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Al. Krakowska 29, 05-090 Raszyn

1. Podmiot prowadzący:

Urząd Gminy Raszyn

2. Co oferuje (zakres usług):

Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych, m.in. koordynuje rozwiązywania problemów społecznych w gminie.

Jednostka zatrudnia trzech pracowników socjalnych oraz 3 osoby zatrudnione w Dziale Świadczeń Rodzinnych.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i ilość klientów):

Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy Raszyn, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej.

4. Udział w szkoleniach kadry zatrudnionej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej:

Kadra zatrudniona w GOPS uczestniczy w licznych formach doształcania i podnoszenia swoich kwalifikacji, wśród których należy wymienić następujące szkolenia: „Zadania dla jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w kontekście ustawy o pomocy społecznej”, „Świadczenia rodzinne”, „Nowe świadczenia rodzinne”,

„Europejski Fundusz Społeczny. Metodologia Tworzenia Projektów” oraz „Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2005 rok”.

Ognisko Wychowawcze

Jaworowa, ul. Warszawska 95, 05-090 Raszyn

Charakterystyka działania:

Jednostka ma na celu wyrównywanie niedoborów w nauce, rozwijanie zainteresowań w kółkach i w grupach, prowadzi zajęcia z zakresu psycho- i socjoterapii oraz zajęcia edukacyjne (komunikacja, uczucia, wartości, asertywność, agresja).

Kategorie i ilość klientów:

Oferta jednostki skierowana jest do dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych oraz rodziców i opiekunów (udzielanie porad).

Ilość osób objętych opieką w 2004 r. – 70.

2.11.2. Organizacje pozarządowe

W gminie Raszyn funkcjonuje Stacja Opieki „Caritas” oraz istnieją 4 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Pomiedzy sektorem publicznym a pozarządowym istnieje dobry przepływ informacji dotyczący podopiecznych korzystających z pomocy. Samorząd gminy dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiednie akty prawa miejscowego dotyczące współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego – Uchwała Nr XXXVII/654/04 z dnia 25 listopada 2004 r. Rady Gminy Raszyn w sprawie Programu współpracy gminy Raszyn z podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2005 (uchwała dotycząca współpracy w 2006 roku – w przygotowaniu). Prowadzona jest współpraca z tymi organizacjami w zakresie zlecania zadań. Stacja Opieki „Caritas” corocznie otrzymuje dotacje z budżetu gminy Raszyn na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej.

Każda społeczność, w której istnieją silne więzi społeczne, winna organizować współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi, aby współdziałać w kierunku uzupełnienia i usprawnienia instytucjonalnego forum pomocy. Poniżej prezentowane są wszystkie organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Raszyn.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY RASZYN

Raszyńskie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Arka”

Jaworowa, ul. Warszawska 95, 05-090 Raszyn

Charakterystyka działania:

- konsultacje,
- meetingi,
- grupa wsparcia,
- psycholog.

Kategorie i ilość klienta: osoby z problemem alkoholowym i ich rodziny.

Ilość osób objętych pomocą w 2004 roku – 30.

Stacja Opieki „Caritas” Archidiecezji Warszawskiej

ul. Godebskiego 2, 05-090 Raszyn

Charakterystyka działania:

- medyczna i pielęgnacyjna opieka chorych (skierowanie z OPS),
- wypożyczanie sprzętu medyczno-rehabilitacyjnego.

Kategoria klienta: osoby chore, starsze, niepełnosprawne.

Ilość osób objętych pomocą w 2004 roku – 40 (opieka) i 25 (wypożyczanie sprzętu).

Uczniowski Klub Sportowy „Łady”

ul. Długa 1, Łady

Charakterystyka działania:

- sekcja piłki nożnej,
- sekcja szachowa.

Kategoria klienta: uczniowie, młodzież szkolna (132 członków).

- reprezentowanie gminy w imprezach sportowych,
- uczestnictwo w sportowej rywalizacji.

Klub Sportowy „Raszyn”

ul. Sportowa 30, Raszyn

Charakterystyka działania:

- brydż,
- siatkówka,
- piłka nożna,
- podnoszenie ciężarów.

Kategoria klienta: dzieci, młodzież oraz dorośli (205 członków).

2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

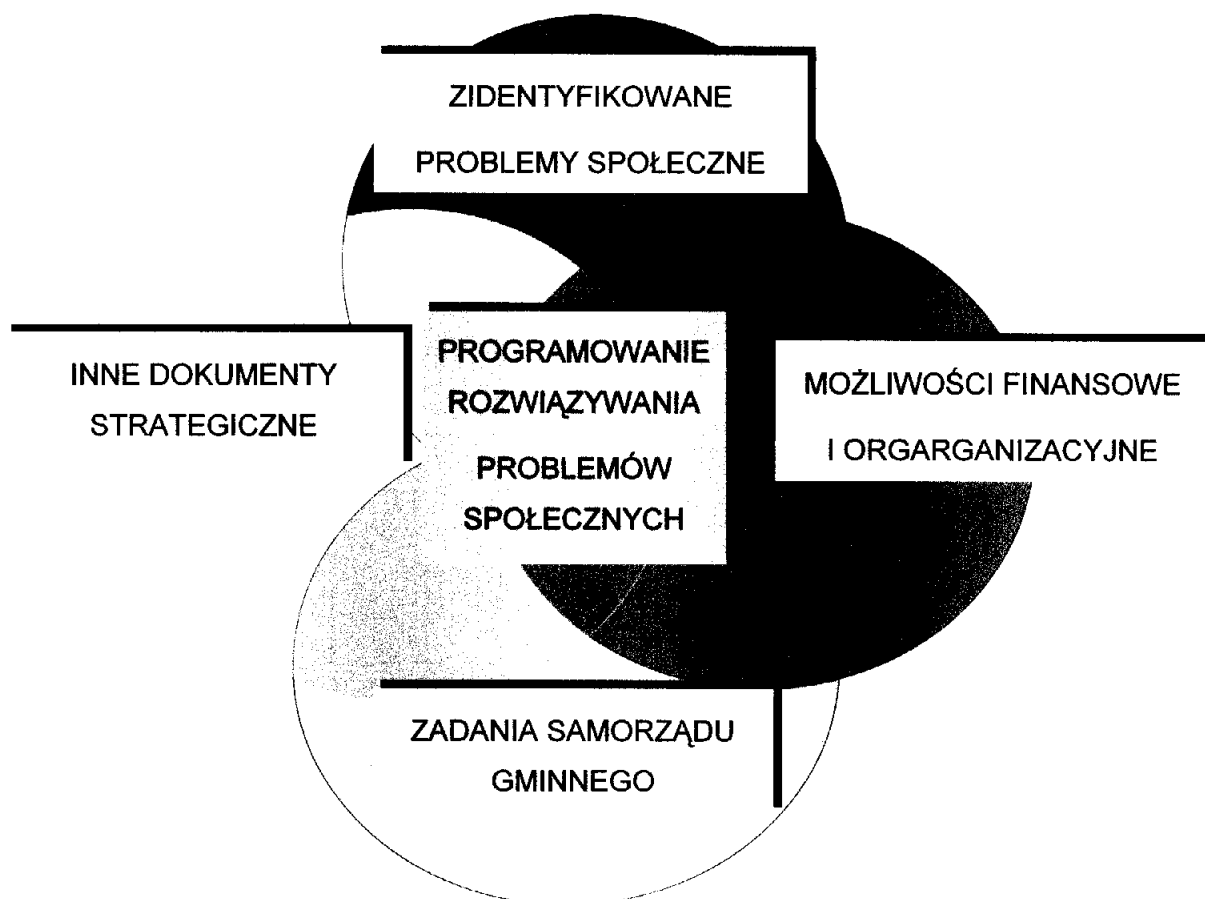
Dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy, zespół korzystał z szeregu możliwości, jakie stwarza funkcjonowanie jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, którymi dysponują Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, policja, Powiatowy Urząd Pracy i inne, korzystano obficie z bardzo wskazanych przy sporządzaniu analiz diagnostycznych źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Dopiero sumując powyższe, nakładając wyniki diagnozy zakres możliwości kompetencyjnych samorządu lokalnego, wynikający z regulacji prawnych, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem działań samorządu lokalnego, a jest treścią części programowej niniejszego dokumentu.

Zespół przygotowujący dokument uznał, że problemami, dla których należy zaprogramować działania, są:

- Postępujące starzenie się społeczeństwa oraz pogarszająca się sytuacja materialna osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych, skutecznie ogranicza ich samodzielny, pełny i czynny udział w życiu społecznym.
- Rodziny niewydolne wychowawczo nie w pełni zaspokajają potrzeby rozwojowe dziecka.
- Istnienie bezrobocia na terenie gminy, skutecznie uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych znacznej grupie mieszkańców.
- Choroba alkoholowa jest jednym z problemów społecznych na terenie gminy, staje się przyczyną szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczając wydolność rodzin dotkniętych tym problemem.

ZWIĄZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z PROGRAMOWANIEM DZIAŁAŃ

Powyższy wykres przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz warunki finansowe, nieco mniejszy, choć także istotny wpływ mają inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części strategii zawarte są programy szczegółowe polityki i pomocy społecznej, przeznaczone do realizacji na terenie gminy. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

3.1 MISJA

***TWORZENIE ORGANIZACYJNYCH, INSTYTUCJONALNYCH
I MATERIALNYCH WARUNKÓW
W CELU POPRAWY SYTUACJI SPOŁECZNEJ
MIESZKAŃCÓW GMINY RASZYN
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU***

3.2. CELE STRATEGICZNE

Cel strategiczny 1

Budowa systemu pomocy w zaspakajaniu podstawowych potrzeb osób zagrożonych marginalizacją

Cele szczegółowe

1. Ograniczanie skutków ubóstwa.
2. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym pełnego udziału w życiu społecznym.
3. Poprawa jakości życia oraz zwiększenie możliwości udziału w życiu społecznym ludzi starych i chorych.

Kierunki działań do celu szczegółowego 1.

1. Udzielanie pomocy materialnej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, innymi ustawami i uchwałami Rady Gminy.
2. Opracowywanie co roku bilansu potrzeb w zakresie pomocy społecznej.
3. Badanie i monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego osób korzystających ze wsparcia materialnego.
4. Rozwijanie szeroko rozumianego poradnictwa dla osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej, w tym tworzenie biur porad społecznych, przeciwdziałanie bezradności tej grupy osób.
5. Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich - dożywianie w szkołach, wyprawka szkolna, dopłata do przedszkola, wypoczynek wakacyjny, bilety na imprezy sportowe i kulturalne.
6. Wspieranie programów propagujących i promujących wśród środowisk zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego postaw aktywnych, pomocy sąsiedzkiej, inicjowanie powstania grup samopomocy.
7. Przeciwdziałanie wszelkim formom dyskryminacji w środowisku lokalnym ludzi biednych i zagrożonych wykluczeniem społecznym (praca socjalna, kampanie medialne).

8. Przygotowanie i wdrożenie projekty umożliwiającego ograniczenie zjawiska marginalizacji społecznej w szczególności skierowanego do osób długotrwale korzystających z systemu pomocy społecznej – współpraca z Europejskim Funduszem Społecznym.
9. Wspieranie inicjatyw propagujących integrację środowisk z grup ryzyka socjalnego ze społecznością lokalną oraz przeciwstawiających się stereotypom na temat osób korzystających z pomocy społecznej, bezrobotnych, uzależnionych.
10. Podjęcie działań zmierzających w kierunku rozwoju drobnej przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy.

Kierunki działań do celu szczegółowego 2.

1. Podnoszenie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych oraz ich praw i uprawnień w szczególności poprzez rozpowszechnianie informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych oraz dostępnych formach pomocy za pośrednictwem internetu i mediów lokalnych (prasa, radio, telewizja kablowa).
2. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do opieki medycznej i rehabilitacji poprzez zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej i zabiegów rehabilitacyjnych poprzez opracowanie bazy informacyjnej o świadczeniodawcach, udzielanych zabiegach i warunkach korzystania z nich,
3. Bieżące informowanie niepełnosprawnych o możliwościach dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych oraz możliwościach zakupu sprzętu rehabilitacyjnego.
4. Systematyczne świadczenie osobom niepełnosprawnym w miejscu ich zamieszkania usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
5. Wspieranie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych poprzez systematyczną współpracę z PCPR oraz PUP i informowanie środowiska o istniejących możliwościach zatrudnienia.
6. Podejmowanie działań w kierunku dostosowywania budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celu szczegółowego 3.

1. Stałe diagnozowanie potrzeb i bezpieczeństwa socjalnego ludzi starych.
2. Zapewnienie usług opiekuńczych i wspierających ludziom starym w miejscu zamieszkania.
3. Rozwój placówek wsparcia dziennego dla osób starych, inicjowanie tworzenia domów dziennego pobytu, zespołów usług socjalnych (posiłki, fryzjer, pranie, sprzątanie za odpłatnością).
4. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy Środowiskowego Domu Dziennego Pobytu.
5. Wspieranie rodzin opiekujących się starszym, całkowicie niesamodzielnym członkiem rodziny (usługi opiekuńcze, poradnictwo psychologiczne, medyczne).
6. Udzielanie pomocy materialnej dla emerytów i rencistów z grupy ryzyka socjalnego (pomoc w zakupie leków, opału, dodatki mieszkaniowe).
7. Współpraca w zakresie tworzenie i realizowanie programów profilaktycznych oraz propagowanie zachowań prozdrowotnych.
8. Organizowanie i wspieranie działalności placówek pomocy doraźnej – ambulatoryjnej dla osób nieubezpieczonych i ubogich.
9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie organizowania wsparcia osobom starym i chorym.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Gminy, Jednostki Organizacyjne Pomocy Społecznej.

Środki Finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, Europejskiego Funduszu Społecznego, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 2

Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny

Cele szczegółowe

1. Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji; oraz wspieranie i usprawnianie systemu wsparcia dla rodziny: psychologicznego, prawnego, socjalnego.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami.
3. Współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie.

Kierunki działań do celu szczegółowego 1.

1. Rozwój specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego dla rodzin naturalnych, zastępczych, a także terapii rodzinnej.
2. Wspieranie materialne rodzin z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych.
3. Zintensyfikowanie i rozwój form pracy socjalnej za szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo.
4. Prowadzenie grup wsparcia i grup samopomocowych.
5. Podejmowanie inicjatyw i nowatorskich rozwiązań na rzecz ochrony macierzyństwa i dziecka w rodzinie.

Kierunki działań do celu szczegółowego 2.

1. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin ubogich:
  - organizacja i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole,
  - zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne,
  - organizacja i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego,

- organizowanie akcji charytatywnych dla pozyskiwania środków na pomoc dzieciom.
2. Tworzenie warunków do realizacji programów socjoterapeutycznych.
  3. Tworzenie interdyscyplinarnych zespołów specjalistów do spraw interwencji w sytuacjach zagrażających dzieciom i młodzieży.
  4. Rozwój nowych form działań osłonowo-aktywizujących na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
  5. Tworzenie i wdrażanie programów w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
  6. Podjęcie działań w kierunku organizacji alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież na terenach wiejskich.
  7. Podjęcie działań zmierzających do otwarcia na terenie gminy świetlicy socjoterapeutycznej.
  8. Podjęcie działań w kierunku zwiększenia ilości miejsc w przedszkolach.

Kierunki działań do celu szczegółowego 3.

1. Wykorzystanie potencjału partnerów społecznych w realizacji pomocy dziecku i rodzinie.
2. Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi.
3. Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną – wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, spartakiad we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
4. Upowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc dziecku i rodzinie.
5. Opracowanie Lokalnego Systemu Profilaktyki i Opieki Nad Dzieckiem i Rodziną.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Gminy, Szkoły, Jednostki Organizacyjne Pomocy Społecznej.

Środki Finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 3

Promowanie zatrudnienia oraz wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy

Cele szczegółowe

1. Monitoring socjalny – wypracowanie form postępowania wobec osób w sytuacji kryzysowej długotrwałego pozostawania bez pracy.
2. Rozwijanie aktywnych form pomocy osobom bezrobotnym, w tym szczególnie bezrobotnym długotrwale i kobietom.

Kierunki działań do celu szczegółowego 1.

1. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania i rozwiązywania zjawiska bezrobocia na terenie gminy:
  - a) organizacja stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego,
  - b) organizacja prac interwencyjnych i robót publicznych,
  - c) promowanie klubów pracy i szkoleń.
2. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.

Kierunki działań do celu szczegółowego 2.

1. Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności należy dążyć do udzielenia osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa, zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
2. Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.
3. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów, mogących tworzyć nowe miejsca pracy.

4. Współpraca w zakresie organizacji szkoleń i zmiany kwalifikacji osób bezrobotnych.
5. Współudział w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy.
6. Aktywizacja osób bezrobotnych w celu podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych.
7. Rozszerzanie działalności w zakresie organizacji robót publicznych i prac interwencyjnych.
8. Podjęcie działań w kierunku utworzenia przy OPS Klubu Pracy.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Gminy, Jednostki Organizacyjne Pomocy Społecznej.

Środki Finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 4

Sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie gminy

Cele szczegółowe

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych.
2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.
3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.
4. Przeciwdziałanie przemocy domowej.

Kierunki działania do celów szczegółowych 1- 4

1. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
2. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem.
3. Wdrożenie stosownych form profilaktyki kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
4. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu.
5. Zwiększenie skuteczności i dostępności terapii w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów alkoholowych.
6. Zwiększanie świadomości osób młodych odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Gminy, Jednostki Organizacyjne Pomocy Społecznej.

Środki Finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cele i kierunki działań są realizowane zgodnie z przyjmowanym corocznie przez Radę Gminy Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawierającym szczegółowe działania w tym zakresie.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. MONITORING I EWALUACJA

Skuteczność funkcjonowania przyjętej strategii zależy będzie od:

- a. monitoringu i ewaluacji,
- b. budowy programów celowych rozwijających przyjęte kierunki działań.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

a. Zespół wdrażający strategię.

Zespół powinien zostać powołany przez wójta odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: zastępca wójta, sekretarz, kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, przedstawiciel Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, radni, przewodniczący Komisji Rodziny, Zdrowia i Opieki Społecznej Rady Gminy, pedagog szkolny.

b. Roczna ocena wdrażania strategii.

Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać wójtowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych, programu rozwiązywania problemów alkoholowych etc.

3.3.2. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu.

Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty można realizować w ramach:

- a. własnych zasobów samorządu (np. projekty GOPS),
- b. poprzez organizacje pozarządowe,
- c. poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Gminy stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii.

Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinna je cechować:

1. **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.

2. **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).

3. **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

3.3.3. PROPONOWANE PROJEKTY

„Biały Żagiel”

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Ognisko Wychowawcze w Jaworowej, Szlak Wielkich Jezior – Mazury.

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Ognisko Wychowawcze w Jaworowej, ul. Warszawska 95, 05-090 Raszyn,
tel. 797-44-18.

WCZEŚNIEJSZE DOŚWIADCZENIA WNIOSKODAWCY W REALIZACJI ZADAŃ

- Realizacja programu autorskiego z zakresu profilaktyki uzależnień o zasięgu ogólnogminnym.
- Organizacja imprez rekreacyjnych o zasięgu ogólnogminnym.

PODMIOT WIODĄCY W REALIZACJI PROJEKTU

Urząd Gminy Raszyn, ul. Szkolna 2a, 05-090 Raszyn.

CEL STRATEGICZNY PROJEKTU

1. Proponowanie młodzieży nowych i ciekawych form spędzania czasu wolnego.
2. Zdobywanie nowych umiejętności.
3. Rozwój struktur ZHP na terenie gminy.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- zapoznanie młodzieży ze sportami wodnymi,
- realizacja zajęć teoretycznych i praktycznych,
- organizacja obozu letniego,
- egzamin na patent żeglarza.

BENEFICJENCI PROJEKTU

Beneficjentami programu będą uczniowie szkół z terenu gminy Raszyn. Uczestnicy zdobędą umiejętności żeglowania oraz niezbędne uprawnienia.

ZAKRES PROJEKTU

1. Wstępne szkolenie teoretyczno-praktyczne na terenie ogniska na łódkach klasy Optymist i Kadet.
2. Obóz szkoleniowy na łodziach kabinowych (lipiec).
3. Egzamin na patent żeglarza.

4. Doskonalenie umiejętności żeglarskich.

STRUKTURA INSTYTUCJONALNA PROJEKTU

Projekt byłby realizowany w ramach istniejących instytucji i organizacji na terenie nowego obiektu.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- ZHP Hufiec Ochota,
- Urząd Gminy Raszyn.

DOSTOSOWANIE PROJEKTU DO POSIADANYCH ZASOBÓW I SYTUACJI GMINY

Na terenie gminy znajdują się duże stawy; istnieje projekt przekształcenia jednego akwenu na obiekt rekreacyjny.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA I FUNKCJONOWANIA PROJEKTU

- instruktor żeglarstwa – 7.000 zł,
- koordynator programu – 3.000 zł,
- zakup kamizelek asekuracyjnych – 400 zł,
- zakup łodzi klasy Kadet – 14.000 zł,
- obóz żeglarski dla 20 osób i kadra – 20.000 zł.

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

1. Uruchomienie projektu: wrzesień.
2. Zajęcia na wodzie: wrzesień-listopad oraz marzec-czerwiec.
3. Obóz żeglarski: lipiec.
4. Egzamin: lipiec.

Po zakończeniu projektu – systematyczne doskonalenie umiejętności żeglarskich w ramach pracy drużyny ZHP.

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.